

SOLI DEO GLORIA

Solas

číslo 35

leto 2017

na moju pamiatku

**Pán Ježiš v noci, v ktorej bol zradený, vzal chlieb
a poďakujúc lámal a povedal: Vezmite, jedzte,
toto je moje telo, ktoré sa za vás láme.**

1. Korinským 11:23-24

Na veky budem spievať o rôznej milosti Hospodinovej;
od pokolenia do pokolenia budem oznamovať tvoju
pravdu svojimi ústami, Pane!

Lebo som povedal: Milosť sa bude budovať na veky.
A čo do nebies, na nich upevníš svoju pravdu,
a ako si povedal:

Učiniť som zmluvu so svojím vyvoleným; prisahal som
Dávidovi, svojmu služobníkovi:

Na veky upevním tvoje semä a vybudujem tvoj trón,
aby stál od pokolenia do pokolenia.

Žalm 89:2-5

obsah

Na moju pamiatku.....	2	List do Sárd.....	28
Dnes Tvoja Cirkev stoluje.....	6	Ako sa správať k ostatným	32
Kladenie rúk	8	Informácie pre odberateľov	35
Vzťah viery a skutkov	14	Neprehliadnite!.....	36

Na moju pamiatku

Večera alebo Pamiatka Pánova

*Lebo kol'kokoľvek rász by ste jedli tento chlieb a pili tento kalich,
zvestujete smrť Pánovu, až dokiaľ nepríde.*

1. Korinským 11:26

Biblickí veriaci neopierajú svoje spasenie o rituály či sviatosti. V spoločenstvách, v ktorých je zaužívané spoliehať sa na vykonávanie predpísaných rituálov, sa verí, že tieto prinášajú účastníkovi zvláštne požehnanie bez ohľadu na to, či tento človek má alebo nemá spasiteľnú vieru, lebo všetko, čo je potrebné, je dodržať predpísanú formu.

Nový zákon hovorí o dvoch ustanoveniach, ktoré máme dodržiavať v poslušnosti Pánovmu príkazu. Sú nimi *krst vo vode ponorením*^A a *Večera Pánova*^B. Obe ustanovil a prikázal Pán Ježiš Kristus. V ich vykonávaní však nie je obsiahnutá spasiteľná moc – nimi sa spasenie ani nedosahuje, ani nezabezpečuje. Nedosahuje sa nimi ani odpustenie hriechov, ani odstránenie viny za hriech a nie sme cez ne ani ospravedlnení.

Večera Pánova sa skladá z dvoch súčastí: z *chleba* a z *plodu viniča* (Matúš 26:29; Marek 14:25 – alebo: *kalicha*, Lukáš 22:20; 1. Korinským 11:25). Je symbolom, ktorý vyjadruje našu účasť na božskej prirodzenosti nášho Pána Ježiša Krista (2. Petrov 1:4). Je pripomienkou jeho utrpenia a smrti (1. Korinským 11:26) a zároveň zvestovaním jeho druhého príchodu – *to máme činiť na jeho pamiatku, až dokiaľ nepríde* (1. Korinským 11:24 a 26).

Večera Pánova bola ustanovená Pánom Ježišom Kristom pri príležitosti jeho posledného veľkonočného

(paschálneho) jedla, preto sa často nazýva aj *posledná večera*. Bolo to posledné stolovanie Pána so svojimi učeníkmi v tú noc, keď bol zradený (1. Korinským 11:23) a predtým, ako zomrel na kríži^C. Vtedy bol *náš veľkonočný Baránok, Kristus, zabitý za nás* (1. Korinským 5:7)^C. *Večera Pánova* alebo *Pamiatka Pánova* je pre nás pohľadom do minulosti, prítomnosti a budúcnosti. Je príležitosťou na vzdávanie vďaky, obecenstvo (1. Korinským 10:17, 12:13) a uvedomenie si príslušnosti k novozmluvnému Božiemu ľudu.

To činite na moju pamiatku.

(Lukáš 22:19)

Je to príležitosť zamyslieť sa nad významom Kristovej smrti a vzkriesenia, ústrednou udalosťou ľudskej histórie. Jeho smrť na kríži je v strede pozornosti Večere Pánovej. Pripomína cenu nášho vykúpenia z hriechu a trestu zaň. Keď Pán Ježiš vyhlásil „toto je moje telo, ktoré sa za vás dáva“ a „tento kalich je tá nová zmluva v mojej krvi, ktorá sa za

vás vylieva“ (Lukáš 22:19-20), mal tým na mysli, že chlieb a víno predstavujú/ symbolizujú jeho telo vydané na smrť a jeho krv preliatu ako obeť na kríži (1. Korintským 10:16). Mal tým na mysli, že jeho obetované telo a preliata krv sú prostriedkom uzavretia novej zmluvy (Židom 8:8, 9:14-18).

Večera Pánova je príležitosťou na vzdávanie vďaky Bohu za všetky jeho požehnania, ktorých sa nám dostáva v smrti Ježiša Krista, ktorú podstúpil na kríži. Je to príležitosť na obecnosť predovšetkým s Otcom a jeho Synom, Ježišom Kristom (1. Jánov 1:3) a s ostatnými veriacimi, s ktorými máme spoločnú vieru (Títovi 1:4; Júda 1:3). Sme spoluúčastníkmi tej istej Božej milosti (Filipským 1:7, tiež Kolosenským 1:6) a jednoty prostredníctvom toho istého Ducha (Efezským 4:3; 2. Korintským 13:13).

Večera Pánova je svojím spôsobom vyhlásenie novej zmluvy, ktorá vstúpila do platnosti Kristovou smrťou (Židom 9:16-19), a jej potvrdzovanie tými, ktorí sa na nej zúčastňujú. Židia mali každoročne opakovať paschálne jedlo, vyznávajúc tým nanovo svoju závislosť od Božieho diela vykúpenia z otroctva v Egypte a získaných požehnaní, ktorých sa im tým dostalo (2. Mojžišova 12:14, 13:9-10). Tak podobne aj novozmluvní veriaci v opakovanom slávení Večere Pánovej prinášajú svedectvo o spasení, ktoré je postavené na historickej udalosti smrti a vzkriesenia Ježiša Krista (1. Korintským 11:24-26) a novej zmluvy, ktorá je uzákonená jeho smrťou a jeho preliatou krvou. Je to verejné vyznávanie príslušnosti k novozmluvnému ľudu, k Cirkvi, a toho, že patríme k tým, ktorí majú právo účasti pri Pánovom stole (1. Korintským 10:21).

Cirkev sa zhromažďuje pri stole Pánovom. Má tu v rámci miestneho zboru spoločenstvo so svojím Pánom ako s hlavou a navzájom ako s údmi jeho Tela. Pripomína si jeho smrť, vzkriesenie a víťazstvo nad smrťou. To súčasne ale kladie aj zodpovednosť na každého, kto pristupuje k Večeri Pánovej, aby bol pravdivý vo vyznaní, že Ježiš Kristus je jeho Spasiteľ a Pán.

Výraz *Pánov stôl* upriamuje pozornosť na to, že Pán Ježiš Kristus zaoštaráva hostinu ako hosťiteľ. Tak to bolo aj pri jeho *poslednej paschálnej Večeri* (pozri príslušné state v evanjeliách). To pripomína aj ďalší význam Večere Pánovej: V ňom sú všetci veriaci v neho plne zaopatrení a prežívajú pokoj (Žalm 23:5). Pokrm a nápoj, ktorým je on sám, a ktorý dáva on, sú dostatočné na to, že ten, kto ich prijíma, nebude nikdy hladný ani smädný, lebo, ako sám hovorí: *Moje telo je pravdivý pokrm a moja krv pravdivý nápoj* (Ján 6:55 – pozri verše 6:31-35, 6:47-58 a tiež 4:10-14).

Účasť na Večeri Pánovej je aj zvestovaním jeho druhého príchodu, ktorý znamená definitívne stretnutie a večné spoločenstvo Cirkvi s ním (Marek 14:25; 1. Korintským 11:26). Pripomínáme si nielen to, čo bolo v minulosti dokonané – Kristovo dielo vykúpenia, ale pripomínáme si aj nádej, ktorá nám leží odložená v nebesiach – svadbu Baránkovu: „... *Blahoslavení povolání k Večeri svadby Baránkovej*“ (Zjavenie 19:9). Večera Pánova je určitým spôsobom aj predobraz Večere svadby Baránkovej. Cirkev je nevesta (manželka) Pána Ježiša (Efezským 5:22-33; Zjavenie 19:7-9, 21:9).

Apoštol Pavol veriacich v Korinte upozorňuje, že účel a zmysel Večere

Pánovej nie je jedenie a pitie s cieľom zahnať hlad, ale zvestovanie udalostí a ich významu, ktoré sa udiali smrťou Pánovou na kríži (1. Korintským 11:26-27). Varuje pred nehodným jedením a pitím. Veršu 27 primárne rozumieme tak, že nehodným jedením a pitím je prijímanie pokrmu iba na zasytenie tela (11:20 – len ako „jedenie“ večere), keď si každý zjedol to svoje, čo si doniesol so sebou z domu (11:21). Preto bol jeden hladný a druhý zasa opitý. Kto je hladný a od hladu nevie počkať na druhých, nech sa naje doma (11:34). Večera Pánova je však spoločné pripomienkové zborové stolovanie pri stole Pánovom v rámci lásky agapé tých, ktorí patria do Tela Kristovho – a ako píšeme vyššie, pokrmom symbolizujeme aj to, že v ňom, v Kristovi, sme plne zaopatrení a jeho zaopatrenie je dostačujúce pre všetkých rovnako. Preto máme čakať jedny na druhých (11:33). Nejde teda a ani nemá ísť o nejaké nadmerné či rozkošnické hodovanie, lebo tým by sa dokumentoval pravý opak a síce to, že jeden má toho viac ako druhý. Jeden má toho veľa, a tak sa naje aj napije svojho do sýtosti, kým druhý ostane hladný. Pri Večeri Pánovej ide – v súlade s jej ustanovením – o pripomínanie si Kristovej smrti a jeho druhého príchodu, a preto tieto stretnutia veriacich sa majú niest' v tomto duchu, a nie v zaháňaní hladu a pijatike. Dobré sa najesť a napiť svojho vlastného, zatiaľ čo brat vedľa nemá, čo by dal do úst, nie je svedectvom o láske Kristovej.

Verš 27 o nehodnom jedení a pití môžeme chápať aj v širších súvislostiach. Pánova večera je spojená so spoločným stolovaním príslušného miestneho spo-

ločenstva. Spoločné stolovanie, sedenie pri jednom stole, predovšetkým pri duchovnom stole Pánovom, mlčky predpokladá, že účastníci žijú vo vzájomnom vzťahu, ktorý je vyjadrením Kristovej lásky. Vzťah, ktorý vyjadrujú veriaci k svojmu Pánovi, veľmi úzko súvisí a je prepojený aj so vzťahom, aký majú medzi sebou navzájom. Milovať Boha úzko súvisí s milovaním svojho blízkeho a predovšetkým brata a sestry v Kristovi (Ján 13:34; 1. Jánov 3:23, 4:20-21; 2. Jánov 1:5). Mat' spoločensťvo s bratmi a sestrami v Kristovi, o akom tu píšeme a aký máme na mysli pri Večeri Pánovej, vyžaduje nápravu a odstránenie všetkého, čo by bolo prekážkou zachovania lásky agapé a skutočnej jednoty v Tele Kristovom. Až potom je to skutočné, naozajstné vzájomné obecnosťvo údov Tela Kristovho, opravdivá účasť Cirkvi

na *tele a krvi Kristovej*, prejavom toho, že sme jedným Telom a v opravdivej jednote Duchu (1. Korintským 10:17). Apoštol Pavol v 1. liste Korintským 11:11-34 upriamuje pozornosť veriacich na to, aby skúmali a rozsudzovali samých seba, teda svoje motívy a pohnútky nielen vo vzťahu k Pánovi, ale – a tak to môžeme chápať v širšom pohľade, aj vo svojich postojoch a vzťahoch k bratom a sestram, ktorí patria do Kristovho Tela. Naznačujú to aj verše 11:33 a 34.

Pohľadom na ranú cirkev cez verše Písma by sme aj my dnes mali brať vážne biblický dôraz a pokyny týkajúce sa ako *krstu vo vode ponorením*, tak aj *Večere Pánovej*. A malo by nás tešiť, že ich význam je aj pre nás rovnako závažný a plnohodnotný, ako bol pre Cirkev v dobe apoštolov Ježiša Krista.

Drahoslav Vajda

Zdroje a literatúra na ďalšie štúdium

- ^A *Krst ponorením do vody a Kto uverí a pokrstí sa* (Čo Písmo učí o krstoch), Solas číslo 34, jar 2017, str. 13-26.
- ^B a) Wiliam M. Menzies, Stanley M. Horton, *Biblické doktríny*, Křestanský život, Albrechtice 2012, str. 113-116, ISBN 978-80-7112-164-0
 b) Stanley M. Horton, *Systematická teologie*, Křestanský život, Albrechtice 2001, str. 576-579, ISBN 80-7112-069-3
 c) Bruce Milne, *Skúmanie pravdy*, Návrat 1992, Praha, str. 241-244, ISBN 80-85495-10-4
 d) James M. Boice: *Základy křestánské víry*, Návrat domů, Praha 1999, str. 493-496, ISBN 80-7255-005-5
 e) Charles C. Ryrie, *Základy teologie*, Biblos 1994, Třinec III, str. 490-492, ISBN 80-900240-6-8
- ^C a) *Hospodinove slávnosti*, Solas číslo 18, jar 2013, str. 9-16
 b) *Ustanovenie večere Pánovej*, Solas číslo 18, jar 2013, str. 17-18
 c) *Ukřižovanie Ježiša Krista chytrostou a lstou*, Solas číslo 18, jar 2013, str. 19-21
 d) *Velká noc (Pascha) Židov*, Solas číslo 19, leto 2013, str. 6-11
 e) *Určenie dátumu Velkej noci*, <http://drahoslav.solas.sk/clanky/vyucovanie/urcenie-datumu-velkej-noci>

Dnes Tvoja Cirkev stoluje

Kristus nás vykúpil spod zlorečnenstva zákona tým, že sám sa stal za nás zlorečnenstvom, lebo je napísané: Zlorečený každý, kto visí na dreve, aby na pohanov prešlo v Kristu Ježišovi požehnanie Abrahámovo, aby sme dostali zaslúbenie Ducha skrze vieru.

Galatským 3:13-14

1. Dnes Tvo-ja Cir-kev sto-lu-je, ó, Pa-ne Je-ži-šu,
a zve-stu-je, že zá-chra-nu má v Te-be naj-vyš-šiu.

Na smrť si vy-dal se-ba raz, ňou s Bo-hom več-ne zmie-ril nás.

Ty do-ko-nal si spa-se-nie, spev za to nech Ti vďa-čný znie,

ó, Pa-ne náš, ó, Spa-si-te-lu náš!

Dnes Tvoja Cirkev stoluje

1. Dnes Tvoja Cirkev stoluje, ó, Pane Ježišu,
a zvestuje, že záchranu má v Tebe najvyššiu.

Na smrť si vydal seba raz,
ňou s Bohom večne zmieril nás.
Ty dokonal si spasenie,
spev za to nech Ti vďačný znie,
ó, Pane náš, ó, Spasiteľu náš!

2. Chlieb, ktorý dnes tu lámeme, náš Pane, svedčí nám,
že telo svoje obeťou si za náš hriech dal sám.

Ty za nás podstúpil si boj,
ó, vďaka, Pane, za kríž Tvoj,
i za moc vzácnu Tvojich rán,
čo liekom, bohatstvom je nám,
i radosťou a mannou nebeskou!

3. A kalich, Pane, zvestuje nám Tvojej krvi moc,
čo z lásky k svetu tiekla raz, by zmizla hriechu noc.

V nej s Bohom zmierenia je zdroj,
tak svedčí o tom sám Duch Tvoj.
V tej krvi máme spasenie,
ňou Božie deti večne sme,
ó Otče náš, Bože, Otče náš.

4. Ku Tebe zrieme v nádeji, že k sebe vezmeš nás.
Pre svoju Cirkev skoro príď, jej počuj prosieb hlas!

Deň čo deň Tebe v ústrety
hor vzhlíadame, ó, Presvätý.
Tak príď a v svojej radosti
si svoju Cirkev uhosti!
Ó, skoro príď, náš Kráľu, skoro príď!

Spevník Duchovné piesne, Nitra 1987, pieseň č. 89.

Nápev podľa piesne č. 237.

Publikované s láskavým súhlasom zostavovateľa spevníka.

Kladenie rúk

Podľa Listu Židom 6:1-2 patrí *kladenie rúk* spolu s ďalšími piatimi vymenovanými „témami“ do počiatkov učenia o Kristovi. Pretože Písmo označuje týchto šesť učení za počiatok alebo základ, znamená to, že všetky by mali byť samozrejmovou výbavou ako biblických zborov, tak aj biblických veriacich, a to nielen čo sa týka poznania, ale aj praxe života v posvätení^[Aa)-b].

Úvod

Hneď na začiatku si povieme, čo sa v biblickom ponímaní rozumie pod kladením rúk. *Ide o akt, v ktorom jeden kladie s istým duchovným zámerom svoje ruky na druhého.* Bežne je tento akt sprevádzaný modlitbou alebo prorocovým slovom.

V biblickom pohľade kladenie rúk s duchovným zámerom môže znamenať:

1. Ten, kto kladie ruky, môže prenásť duchovnú autoritu alebo požehnanie na toho, na koho kladie ruky.

2. Môže tým ísť o verejné uznanie, že ten, na koho sú kladené ruky, už prijal od Boha nejaké duchovné požehnanie, poverenie alebo autoritu.

3. Kladením rúk môže byť ten, na koho sa ruky kladú, verejne zverený Bohu na nejakú zvláštnu úlohu alebo službu.

Kladenie rúk bolo praxou prítomnou v Božom ľude už od najstarších dôb. Pripomenieme si tento fakt ako zo starozákonnej, tak aj z novozákonnej doby.

Kladenie rúk v Starom zákone

Podľa 1. knihy Mojžišovej 48 priviedol Jozef svojich dvoch synov k Jakobovi, aby ich požehnal. Jakob položil svoju pravú ruku na mladšieho Efraima na

miesto na prvorodeného Manassesu, na ktorého položil svoju ľavú ruku. Takto požehnal oboch svojich vnukov, ale väčšie požehnanie dal mladšiemu Efraimovi a menšie staršiemu (prvorodenému) Manassesovi. Jakob udelil požehnanie obom vnukom tým, že položil svoje ruky na ich hlavy. Toto požehnanie udelené kladením rúk sprevádzalo aj prorocké slovo.

V 4. knihe Mojžišovej je opísaná situácia s ustanovením Jozuu nad Izraelom, keď sa už Mojžišova služba blížila ku koncu. Vtedy Mojžiš prosil Hospodina, aby Izraelovi ustanovil nového vodcu (4. Mojžišova 27:15-17). Hospodin jeho prosbu vypočul, vybral si Jozua a určil aj spôsob, ako má byť nový vodca ustanovený (verše 18-21). Mojžiš poslúchal a urobil tak, ako mu Hospodin prikázal (22-23). Postavil Jozua pred kňaza Eleazára a celú obec Izraelovu a potom položil na neho svoje ruky. Výsledok tohto aktu je zapísaný v 5. knihe Mojžišovej 34:9 „A Jozua, syn Núnov, bol plný ducha múdrosti, lebo Mojžiš vložil svoje ruky na neho, a poslúchali ho synovia Izraelovi a činili tak, ako prikázal Hospodin Mojžišovi.“

Akt kladenia rúk Mojžiša na Jozua mal veľký význam ako pre samého

Jozuu, tak aj pre celú obec Izraela. Týmto aktom sa stalo, že Mojžiš preniesol na Jozuu časť svojej múdrosti a slávy, ktorú on sám dostal od Boha. Ďalej týmto aktom Mojžiš verejne oznámil a potvrdil, že Boh ustanovil Jozuu za nového vodcu nad Izraelom, ktorý má byť jeho nástupcom.

Ďalší príklad kladení rúk je zapísaný v 2. knihe Kráľov 13:14-25. V tomto príbehu Elizeus položil svoje ruky na ruky kráľa Joasa. Elizeus týmto potvrdzoval, že Boh ustanovil Joasa za kráľa, za vodcu, ktorý mal priniesť Izraelovi vyslobodenie spod vlády Sýrie. Položením rúk Elizeus preniesol na Joasa Božiu múdrosť a autoritu, ktorú Joas potreboval na vyslobodenie Božieho ľudu z rúk nepriateľa. Toto kladenie rúk bolo sprevádzané aj prorockým slovom (koľko ráz kráľ porazí Sýrčanov a že nebudú úplne zničení).

Kladenie rúk v Novom zákone

1. Novozákonné písmo sa o kladení rúk zmieňujú prvýkrát v evanjeliu podľa Marka. Pán Ježiš Kristus, keď na konci svojej pozemskej služby dáva svojim učeníkom záverečné poverenie ísť po svete a kázať evanjelium, spomína kladenie rúk na chorých ako súčasť znamení, ktoré budú sprevádzať uverivších. Toto poverenie je zapísané v texte Marek 16:17-18 a kladenie rúk je konkrétne uvedené vo verši 18: „*V mojom mene... na chorých budú vzkladat ruky, a budú sa mať dobre.*“ (t.j. nemocní budú uzdravení).

2. Naplnenie Svätým Duchom

V Písme sa výraz „byť naplnený Svätým Duchom“ používa na vyjadrenie dvoch rozdielnych skutočností. Jednak pre

naplnenie Svätým Duchom, ako synonymický výraz pre krst vo Svätom Duchu, ako to bolo na Letnice (Skutky 2:4) a pri krste vo Svätom Duchu apoštola Pavla (Skutky 9:17). A jednak pre *následné napĺňanie* Svätým Duchom, ako píše Pavol tým, ktorí vo Svätom Duchu už boli pokrstení: „A neopíjajte sa vínom, v ktorom je prostopaš, ale *buďte plení* Duchom“ (Efezským 5:18). Peter *bol zrazu naplnený* Svätým Duchom (Skutky 4:8), pričom pokrstený vo Svätom Duchu bol už predtým (Skutky 2). Rovnako aj Pavol (Skutky 13:9). Takéto naplnenie sa udialo aj pri zhromaždení učeníkov, ako je to opísané v Skutkoch 4:31.

Tieto dva druhy naplnenia Svätým Duchom je potrebné odlišovať, inak by sme došli k nesprávnemu chápaniu *krstu vo Svätom Duchu* (pozri článok *Krst Svätým Duchom, Solas* číslo 32, jeseň 2016). Rozdiel medzi naplnením Svätým Duchom v zmysle pokrstenia vo Svätom Duchu a následnými naplneniami Svätým Duchom v zmysle zmocnenia najlepšie vyniká porovnaním veršov Skutky 9:17 a 13:9.

Cirkev v Jeruzaleme bola prenasledovaná a učenici sa rozprchli, okrem apoštolov, na rôzne strany a zvestovali Božie slovo. Filip zišiel do mesta Samárie a tam zvestoval Krista (Skutky 8:5). Keď počuli apoštolovia, že v Samárii prijali Božie slovo, poslali k nim Petra a Jána, ktorí, keď tam prišli, modlili sa za nich, žeby dostali Svätého Ducha, lebo ešte nebol zostúpil na niktorého z nich (Skutky 8:14-16). Apoštol Peter a Ján „*Vtedy skladali na nich ruky, a dostávali* [Samaritáni] *Svätého Ducha*“ (Skutky 8:17). Vo verši 18 je zapísané, že čarodejník Šimon videl a pochopil, že *klade-*

ním rúk apoštolov dáva sa Svätý Duch. Na to, aby bol veriaci pokrstený vo Svätom Duchu, nie je v súčasnosti potrebné, aby boli na neho kladené ruky. Viac o tejto udalosti sme už písali v článku *Je každý veriaci pokrstený vo Svätom Duchu?*, Solas číslo 32, jeseň 2016, str. 30 a tiež pozri Galatským 3:2 a 5.

Samostatný prípad tvorí pokrstenie apoštola Pavla do Svätého Ducha. V Damašku bol nejaký učeník, menom Ananiáš, ktorému riekol Pán vo videní, aby vyhľadal Saula menom Tarzenského (Skutky 9:10-16; neskôr menom apoštol Pavol). „Vtedy odišiel Ananiáš a vošiel do domu a *položiac na neho ruky povedal*: Saule, bratu, Pán ma poslal, Ježiš, ktorý sa ti ukázal na ceste, ktorou si išiel sem, *aby si prezrel a bol naplnený Svätým Duchom.*“ (Skutky 9:17). V tomto prípade Boh prostredníctvom úkonu kladenia rúk učeníkom Ananiášom oddelil Pavla do služby apoštolstva medzi pohanmi (Skutky 9:15), pričom Pavol bol uzdravený zo slepoty (ktorou bol ranený, keď sa mu zjavil Pán Ježiš) a bol pokrstený vo Svätom Duchu. V tomto prípade na Pavla kládol ruky bežný učeník. Bol to jeden z učeníkov, príslušníkov miestneho spoločenstva veriacich v Pána Ježiša. Bol však vedený Pánom, aby položil ruky na toho, ktorého si Boh vyvolil na službu zvestovania evanjelia pohanom.

Podobná situácia ako v Samárii bola aj v Efeze (Skutky 19:1-7). Apoštol Pavol stretol učeníkov, ktorí poznali len krst Jána Krstiteľa. Pavol im zvestoval evanjelium Pána Ježiša a položil na nich ruky. Následne boli všetci títo učenici naplnení Svätým Duchom (pokrstení vo Svätom Duchu). O tejto situácii sme písali vo vyššie citovanom článku *Je kaž-*

dý veriaci pokrstený vo Svätom Duchu? v bode 3.

Opätovné napĺňanie Svätým Duchom je iná skutočnosť ako krst vo Svätom Duchu, ako sme to už vysvetlili. Na následné napĺňanie Svätým Duchom nie je potrebné kladenie rúk jedného učeníka na druhého. Boh sám naplnením Svätým Duchom špeciálne zmocňuje učeníkov na nejakú konkrétnu službu či pri nejakej špeciálnej príležitosti (Peter a Skutky 4:8; Pavol a Skutky 13:9). Zároveň platí, že aj sami učenici sú neustále zodpovední za to, aby žili svoj duchovný život tak, aby boli plnení Svätým Duchom (Efezským 5:18).

3. Udelenie duchovných darov

V Písme vidíme, že apoštoli a starší udeľovali učeníkom dary milosti či duchovné dary kladením rúk. Tak to ukazuje Písmo v 1. liste Timoteovi 4:14, kde Pavol píše Timoteovi: „*Nezaneďbávaj daru milosti, ktorý je v tebe a ktorý ti je daný prorocťvom so vzkladaním rúk starších zboru.*“ Túto duchovnú skúsenosť/udalosť mu pripomína aj v 2. liste Timoteovi 1:6 slovami: „*A pre tú príčinu ťa upomínam, aby si roznečoval dar Boží, ktorý je v tebe, daný ti vložením mojich rúk.*“

V Liste Rímskym 1:11-12 Pavol píše, že jeden z dôvodov, prečo túžil navštíviť veriacich v Ríme bolo, aby im mohol udeliť *nejaký dar milosti*. Udelenie duchovného daru malo v nich spôsobiť *upevnenie a potešenie vo viere*. Podobne Pavol píše aj do Korintu, že vždycky ďakuje Bohu za to, že nemajú nedostatku v niktom dare milosti (1. Korintským 1:4-8) a predovšetkým, že v *Kristu Ježišovi sú obohatení všetkým, každým slovom i každou známostou*. Z listov apoš-

tola Pavla veriacim v Korinte môžeme tejto pasáži rozumieť tak, že duchovné dary im boli udelené prostredníctvom Pavlovej služby. Pritom duchovné dary sú Božou výbavou.

Timoteus prijal duchovný dar. Písma neoznamuje, o aký dar ide. Tento duchovný dar bol Timoteovi udelený aktom kladenia rúk staršími zboru a Pavlom. Môžeme sa domnievať, že Pavol a starší zboru kládli ruky na Timotea spoločne.

Okrem toho Písmo zjavuje, že udelenie príslušného duchovného daru Timoteovi bolo dané cez prorocko (...*ti je daný prorocko*). To vedie k záveru, že prostredníctvom prorockta bola Timoteovi zjavená Božia vôľa udeliť mu príslušný dar a udelenie tohto daru bolo potom uskutočnené aktom kladenia rúk Pavla a starších na Timotea. Akt kladenia rúk bol prostriedkom, ako sa Boží dar stal v živote Timotea skutočnosťou. Timoteovi zrejme Boh zveril poslanie, službu, na naplnenie ktorej potreboval duchovný dar a ten mu bol udelený prostredníctvom kladenia rúk.

Pavol Timotea povzbudzuje, aby vytrval v službe, ktorá mu bola zverená a v ktorej mal určite mnoho bojov a námahy. Povzbudzuje ho vo vytrvaní tým, že mu pripomína dar, ktorý dostal prorockým slovom a kladením rúk. Domnievame sa, že týmto chce Timoteovi pripomenúť, že jeho služba je skutočne Božím ustanovením a poverením, a preto sa nemá obávať a má v nej zotrvať, nech by okolnosti boli akokoľvek nepriaznivé. Týmto Pavol zdôraznil a podčiarkol dôležitosť kladenia rúk ako Bohom daný akt, ktorým sa ustanovuje

a potvrdzuje služba, resp. autorita toho, na koho sú ruky kladené.

4. *Vyslanie a ustanovenie služobníkov*
Pod vyslaním a ustanovením služobníkov budeme rozumieť činnosť, ktorú zbor vykonáva smerom navonok a vo svojom vnútri. Príkladmi takéhoto ustanovenia služobníkov s kladením rúk sú: vyslanie evanjelistu, vyslanie misijného pastora pri zakladaní zborov či ustanovenie starších v zbere.

a) *V prvom prípade ide o vysielanie služobníkov z miestneho zboru.* Príkladom tohto je zbor v Antiochii a situácia zapísaná v knihe Skutky 13:1-4. Tento zbor je v Novom zákone aj príkladom, ako má vyzeráť spravovanie zboru. V uvedenej pasáži čítame, že tam boli služobníci označení ako proroci a učitelia. Boli nimi: *Barnabáš, Šimon, zvaný Niger, Lucius Cyrenenský, Manahan a Saul.* V zbere sa postili a Svätý Duch im povedal: „*Nože mi oddel'te Barnabáša a Saula ku dielu, ku ktorému som ich povolal.*“ (verš 2). Ako reagovalo vedenie zboru na tento pokyn Svätého Ducha? Poslúchli a urobili tak, a (3) „*keď sa boli postili, pomodlili sa a položili na nich ruky a prepustili ich.*“ (4) *A oni [Barnabáš a Saul] teda súc vyslaní od Svätého Ducha prišli dolu do Seleucie a odtiaľ sa odplavili na Cyprus.*“ Vyslanie Barnabáša a Pavla zo zboru na konanie úlohy, ktorú im určil Boh, bolo sprevádzané pôstom, modlitbou a zavŕšené kladením rúk.

Úloha, ktorú mali Barnabáš a Pavol vykonať, sa v dnešnej dobe označuje slovom *misia, misijná služba* či *práca*. Pracovníci, ktorí túto činnosť vykonávajú, sú označení pomenovaním *misionári*^B. V Novom zákone je však pre takýchto pracovníkov použité označenie *apoš-*

tolí. Tak to bolo aj v prípade Barnabáša a Pavla (Skutky 14:4 a 14), pričom obaja sú v Skutkoch 13:1 zahrnutí do skupiny, ktorá je označená ako „proroci a učitelia“. Slovo *apoštol* znamená *vyslaný* (*poslaný* alebo aj *posol*)^B. Tento titul, označenie *apoštol*, bol pre Barnabáša a Pavla používaný po tom, ako boli zo zboru v Antiochii *vyslaní* (*poslaní*) do okolitých krajín šíriť evanjelium.

Pôvodný význam slova *misionár* môžeme chápať rovnako ako *apoštol*, teda *vyslaný* (*poslaný*, *posol*). V súčasnej dobe je však pre služobníkov vyslaných miestnym zborom na misijnú prácu vhodnejšie používať označenie „misionár“ alebo „apoštol zboru“. Vyhneme sa tak možnému nedorozumeniu spočívajúcemu v zámene či zmiešaní súčasnej misijnej práce s apoštolskou službou apoštolov Pána Ježiša Krista, ktorá sa skončila ich smrťou niekedy v 1. st. po Kristovi. Čiže sa tak vyhneme možnému nedorozumeniu, že by apoštolská služba apoštolov Pána Ježiša pokračovala v plnom zmysle a význame tohto slova aj v dnešnej dobe.

Význam kladenia rúk pri vyslaní Pavla a Barnabáša môžeme vidieť v tom,

že ide o verejné vyhlásenie a uznanie, že si oboch na túto zvláštnu službu vybral a povolal Boh. Ako môžeme rozumieť z kontextu Písem, Boh v prípade povolania jednotlivcov na vykonanie nejakej zvláštny úlohy či služby vždy najprv prostredníctvom svojho Ducha oznámi či inak dá poznať príslušnému služobníkovi svoju vôľu a zámer s ním, resp. povolanie do služby a potom prostredníctvom iných mu túto službu či povolanie potvrdí. Tak môžeme rozumieť aj výrazu: „Nože mi oddel’te Barnabáša a Saula ku dielu, *ku ktorému som ich povolal*.“ Výraz *som ich povolal* je v minulom čase (v perfekte) a poukazuje na to, že Svätý Duch k Barnabášovi a Saulovi už predtým hovoril a oznámil im ich úlohu, ktorú Boh pre nich určil a ktorú mali vykonať.

To, že v antiochijskom zbere na Pavla a Barnabáša kládli ruky, znamená aj to, že požadovali, resp. vyprosovali pre nich múdrosť, milosť a moc potrebné na naplnenie tejto úlohy. Táto udalosť v Antiochii je paralelou s udalosťou kladenia rúk Mojžišom na Jozuu.

Výsledok tejto prvej misijnej cesty Pavla a Barnabáša, na ktorú boli vyslaní pod vedením Svätého Ducha s modlitbou, pôstom a kladením rúk, je zapísaný v Skutkoch 14:26-27 „*a odtiaľ sa odplavili do Antiochie, odkiaľ boli oddaní milosti Božej k dielu, ktoré vykonali. A keď prišli a zhromaždili zbor, zvestovali, čo všetko učinil s nimi Boh a že otvoril pohanom dvere viery.*“

V 27. verši je spätne vysvetlený účel kladenia rúk na Pavla a Barnabáša. Tu je poukázané na to, že týmto aktom boli obaja *oddaní milosti Božej k dielu, ktoré vykonali*. Kladením rúk je teda možné

oddať (vložiť, zahrnúť) služobníkov do Božej milosti.

Obaja vykonali dielo, ktoré im uložil Boh – čo znamená, že naplnili všetko, čo mali urobiť. Božie povolanie je súčasne aj Božím zmocnením a uschopením. Boh toho, koho povoláva vykonať konkrétnu úlohu alebo službu, aj vystrojí všetkými potrebnými prostriedkami na úspešné splnenie úlohy či služby.

Ich misia medzi pohanmi bola úspešná. Boh ich v službe všade predchádzal na ich cestách, otváral dvere viery a pripravil srdcia pohanov na zvesť evanjelia. Na počiatku ich úspešnej misijnej cesty v zbore v Antiochii boli modlitby, pôst a vyslanie kladením rúk.

b) *Ustanovenie služobníkov v miestnom zbore*

Príkladom tohto je text Skutky 6:1-6. Tu je popísané ustanovenie siedmich učeníkov do úradu správcov zboru v Jeruzaleme. Tento úrad sa všeobecne označuje titulom *diakon*. Vybraných siedmich mužov postavili pred apoštolov a pomodliac sa kládli na nich ruky. Ustanovenie týchto mužov za diakonov bolo zavŕšené tým, že predstavení zboru položili na nich ruky.

Toto kladenie rúk na vybraných učeníkov malo ten istý účel ako v predchá-

dzajúcich uvedených prípadoch. Bolo to súčasne prijatie a vyhlásenie zborom vybraných učeníkov za diakonov, teda ich vyhlásenie a potvrdenie ako autorít. Kladením rúk s modlitbou ich verejne odovzdali Bohu do jeho milosti na plnenie úlohy, pre ktorú boli vybraní a zároveň preniesli na nich časť svojej múdrosti a požehnania, ktoré potrebovali na výkon úradu, ktorý mali vykonávať. Podobne sú kladením rúk do úradu ustanovovaní aj starší miestneho zboru.

Ruky rýchlo neklad'

Písmo v rámci učenia o kladení rúk pripája aj jedno varovanie. Toto je zapísané vo verši: „*Rúk na nikoho rýchle nevkładaj ani sa nezúčastňuj cudzích hriechov. Seba ostríhaj čistého.*“ (1. Timoteovi 5:22). Písmo varuje pred neuváženým, ľahkomyselným a nezodpovedným kladením rúk na iného človeka.

Z druhej strany toto varovanie neznamena, že by Cirkev mala kvôli opatrnosti úplne opustiť prax kladenia rúk. K tomuto nás Písmo nevedie. Naopak, na kladenie rúk s duchovným významom uvádza dostatok príkladov a dôvodov. Vede nás len k opatrnosti a uvážlivému konaniu.

Drahoslav Vajda

Zdroje a poznámky

- ^A Pri príprave článku boli použité nasledovné teologické alebo slovníkové zdroje:
 a) J. D. Douglas a kol., *Nový biblický slovník*, Návrat domů, Praha 1996, str. 1114
 b) Adolf Novotný, *Biblický slovník R-Z*, Praha 1992, str. 1259
- ^B Podľa slovníkovej literatúry slovo *apoštol* doslova znamená *posol* alebo *horlivý hlásateľ dajakej myšlienky, idey, nauky*. Pozri: Samo Šalling a kol. *Velký slovník cudzích slov*, vyd. SAMO Bratislava-Prešov 2003, ISBN 80-89123-02-3
- Slovo *misionár* má v podstate aj podľa slovníkovej literatúry ten istý význam ako *apoštol*.

Vzťah viery a skutkov pri ospravednení

Ale tomu, kto nerobí skutkov, ale verí na toho, ktorý ospravedľuje bezbožného, počíta sa jeho viera za spravodlivosť.

Rímskym 4:5

Či nebol Abrahám, náš otec, ospravedlnený zo skutkov...?

Jakub 2:21

Tak teda vidíte, že sa človek ospravedľuje zo skutkov a nie samo z viery.

Jakub 2:24

Kto verí v Syna, má večný život; ale kto nie je vo viere poslušný Synovi, neuzrie života, ale hnev Boží zostáva na ňom.

Ján 3:36

Na to im povedal Ježiš: Keby ste boli deťmi Abrahámovými, robili by ste skutky Abrahámove.

Ján 8:39

... na deň hnevu a zjavenia spravodlivého súdenia Boha, ktorý odplatí jednému každému podľa jeho skutkov, a síce tým, ktorí v trpezlivosti dobrého skutku hľadajú slávu a česť a neporušiteľnosť – večným životom, a svárliwym a tým, ktorí neposlúchajú pravdy, ale poslúchajú nepravosť, bude prchivosť a hnev.

Rímskym 2:5-8

Úvod

Prvá a najdôležitejšia vec, ktorú sme z evanjelia porozumeli, aby sme mohli byť vierou spasení, je ospravednenie z viery bez skutkov. Ospravednenie zo samotnej viery je jadrom evanjelia. Je to aj jeden z piatich pilierov reformácie, vyjadrených slovom „sola“ – Sola Fide, čiže *jedine vierou*, výlučne vierou, vierou samotnou. Božie slovo však na viacerých miestach podmieňuje ľudskú spásu poslušnosťou a skutkami (Jakub 2:21, 2:24; Ján 3:36; Rímskym 2:6). Ako to teda je? V tomto článku sa pozrieme hlbšie na vzťah viery a poslušnosti, viery a skutkov.

Ospravednenie z viery

Jedna z najkľúčovejších pasáží, ktorá vysvetľuje spasenie zo samotnej viery na základe ospravednenia, je štvrtá kapitola Listu Rímskym. Aby apoštol Pavol jasne a zrozumiteľne vysvetlil ospravednenie z viery, zvolil si príklad Abraháma. Voľba Abraháma nie je náhodný výber. Abrahám je v dejinách spásy kľúčová postava, pretože s Abrahámom Boh uzavrel zmluvu zaslúbení, ktorá je svojím charakterom zmluvou milosti (pozri publikáciu „Zmluva zaslúbení“, SOLAS, Žilina 2017). Apoštol vysvetľuje, že k ospravedneniu dochá-

dza tak, že Boh vieru človeka počíta za spravodlivosť. Dokazuje to na príklade Abraháma, ktorému dáva svedectvo Božie slovo: „*Lebo ved' čo hovorí Písmo? A Abrahám uveril Bohu, a bolo mu to počítané za spravodlivosť*“ (Rímskym 4:3, 4:22-25; Galatským 3:6). Tu apoštol cituje knihu 1. Mojžišova 15:6. Ide o udalosť, keď Boh sám vyhlásil Abraháma za spravodlivého na základe jeho viery – ospravedlnil Abraháma z viery samotnej.

Apoštol Pavol si je veľmi dobre vedomý toho, že Abrahám žil v poslušnosti Bohu. Žil v poslušnosti, ktorá vyplývala z jeho viery a pramenila z jeho viery. Abrahám konal skutky, ktoré boli odpoveďou jeho viery. Aby nebolo ani najmenších pochyb o tom, že Boh pri ospravedlnení počíta človeku spravodlivosť z viery samotnej, bez skutkov, apoštol Pavol hovorí: „*Lebo ak bol Abrahám ospravedlnený zo skutkov, má sa čím chváliť, ale nie u Boha*“ (Rímskym 4:2). A dodáva: „*Tomu však, kto robí skutky, nepočíta sa mzda podľa milosti, ale podľa podlžnosti. Ale tomu, kto nerobí skutkov, ale verí na toho, ktorý ospravedlňuje bezbožného, počíta sa jeho viera za spravodlivosť*“ (Rímskym 4:4-5).

Verš Rímskym 4:5 je azda najkľúčovejším veršom evanjelia o spasení zo samotnej viery cez ospravedlnenie. Aby bol človek spasený a trávil večnosť v Božej prítomnosti na novej zemi a v novom nebi, musí byť spravodlivý. Jedna možnosť by bola, že sa človek stane spravodlivým z vlastnej spravodlivosti, čiže konaním skutkov, ktoré sú dokonale v súlade s Božím zákonom (Rímskym 10:5; Galatským 3:12). Keby sa našiel taký človek, ktorý by bol

spravodlivý vlastnou spravodlivosťou, teda spravodlivý zo skutkov zákona, zaslúžil by si večný život ako mzdu. Boh by bol dlžen vyplatiť mu túto mzdu na základe zákona, na základe zmluvy skutkov (Rímskym 4:4). Vieme však, že ospravedlnenie zo skutkov na základe vlastnej spravodlivosti je možné len hypoteticky. Zákon (zmluva skutkov) takúto možnosť ponúka, problém je však na strane každého jedného človeka – žiadnemu človeku sa to nepodarí a nie je možné, aby sa podarilo (Rímskym 10:3; Filipským 3:9). „*No, že zákonom nebol a nebude nikto ospravedlnený u Boha, je zrejmé, pretože spravodlivý bude žiť z viery*“ (Galatským 3:11).

Každý človek je porušený hriechom a hreší, čiže koná hriechne skutky, ktorými prestupuje zákon. Platí, že všetci zhrešili (Rímskym 3:23, 5:12). Preto platí, že zo zákona je len poznanie hriechu. Zákonom nebude nikto nikdy ospravedlnený: „... pretože zo skutkov zákona nebude ospravedlnené pred ním niktoré telo, lebo skrze zákon poznanie hriechu“ (Rímskym 3:20). „*Ale vediac, že sa človek neospravedlňuje zo skutkov zákona, ale skrze vieru Ježiša Krista, aj my sme uverili v Krista Ježiša, aby sme boli ospravedlnení z viery Kristovej a nie zo skutkov zákona, pretože zo skutkov zákona nebude ospravedlnené niktoré telo*“ (Galatským 2:16, 2:21). Preto je pre človeka zákon (zmluva skutkov) zlodečstvom (preklatím, Galatským 3:10) a službou smrti (2. Korintským 3:7). „*Lebo všetci, koľko ich len je zo skutkov zákona, sú pod zlodečstvom. Lebo je napísané, že zlodečený je každý, kto nezotrúva vo všetkom, čo je napísané v knihe*

zákona, aby to činil“ (Galatským 3:10). Zákon (zmluva skutkov) je pestún vedúci ku Kristovi (Galatským 3:24), aby sme mohli byť ospravedlnení z viery, nie zo zákona. „Ale odkedy prišla viera, nie sme viac pod pestúnom“ (Galatským 3:25). Zákon sme nedokázali naplniť, zákonu sme museli zomrieť (Galatským 2:19; Rímskym 7:1-4).

Kristus nás musel vykúpiť nielen z našej viny za hriechy, ale musel nás vykúpiť aj spod zlorečenia zákona. *„Kristus nás vykúpil spod zlorečenia zákona tým, že sám sa stal za nás zlorečenstvom, lebo je napísané: Zlorečený každý, kto visí na dreve“ (Galatským 3:13). A toto vykúpenie spod kľatby zákona má úžasný dôsledok: „... aby na po-hanov prešlo v Kristu Ježišovi požehnanie Abrahámo, aby sme dostali zaslúbenie*

Ducha skrze vieru“ (Galatským 3:14). Skrze vieru v Krista, vieru v jeho vykúpitel'ské dielo dostávame Ducha na trvalé prebývanie, sme znovuzrodení. Zo samotnej viery teda získavame nielen ospravedlnenie, ale aj nové narodenie, vnútornú premenu na nové stvorenie. Tento verš prináša novozmluvný výklad zaslúbení daných Abrahámovi. Tí, ktorí sú z viery, dostali Svätého Ducha na trvalé prebývanie, získali novú prirodzenosť, Božím slovom opísanú ako nové stvorenie (2. Korinským 5:17; Galatským 6:15).

Zákon je svätý, spravodlivý a dobrý (Rímskym 7:12), ale nedokáže oživiť. Preto spravodlivosť už z princípu nemôže byť skrze zákon, ale musí byť skrze vieru: „... Lebo keby bol býval daný zákon, ktorý by bol mohol oživiť, vtedy

by skutočne bola spravodlivosť bývala zo zákona“ (Galatským 3:21).

Boh neospravedľuje hriešnika na základe skutkov, ale iba na základe viery, na základe viery bez skutkov. *„Ale tomu, kto nerobí skutkov, ale verí na toho, ktorý ospravedľuje bezbožného, počíta sa jeho viera za spravodlivosť“ (Rímskym 4:5).* Princíp počítania je tu kľúčový: *„Blahoslavený človek, ktorému Pán nepočíta hriechu“ (Rímskym 4:8).* Každý človek je hriešny a má hriechy. Šťastný je vtedy, keď mu ich Boh nepočíta. Keď Boh človeku hriechy nepočíta, je to s nimi tak, ako keby neboli. Ako je to možné, keď je Boh spravodlivý? Jedine tak, že hriechy veriacich v Krista počítal Kristovi na kríži, kde Kristus zástupne vzal trest za hriech, pretože odplatou za hriech je smrť (Rímskym 6:23). Neboli to Kristove hriechy, a predsa za ne vzal trest smrti, pretože mu ich Boh pripočítal. Boli to naše hriechy, a predsa nebudeme odsúdení, ak sme z viery ospravedlnení, pretože Boh nám tie hriechy nepočíta. Toto pripočítanie platí nielen o hriechu, ale aj o spravodlivosti. *„Ako aj Dávid hovorí o blahoslavenstve človeka, ktorému Boh počíta spravodlivosť bez skutkov“ (Rímskym 4:6).* Kráľovi Dávidovi boli tieto veci zjavené a veril im ešte v časoch pred obeťou Ježiša na Golgote. Kristova obeť na kríži nás vykúpila z viny za hriech a spod zlorečenstva zákona. Dávid prorocky zvestoval ospravedlnenie a spasenie zo samotnej viery podobne ako Abrahám ešte pred obeťou Baránka Božieho. Aj v ére pred Golgotským krížom bolo spasenie zo samotnej viery (Židom 11). Spasení boli tí, ktorí mali „abrahámovskú“ či „dávidovskú“ vieru. Preto apoštol Pavol vyberá tieto dve

kľúčové postavy Božích dejín spásy, aby vysvetlil spasenie z viery samotnej a ospravedlnenie na základe princípu počítania (pripočítania).

Spravodlivosť, ktorú nám Boh počíta z viery, nie je naša vlastná ľudská spravodlivosť, je to Božia spravodlivosť (Rímskym 3:21-22, 10:4; 1. Korintským 1:30; Filipským 3:9). Keďže sa stávame spravodlivými z viery, nie na základe našej vlastnej spravodlivosti, nemáme žiadnu zásluhu a nemôžeme sa pred Bohom pochváliť. *„Kde je potom chvála človeka? Je vylúčená. Akým zákonom? Zákom skutkov? Nie! Ale zákonom viery“ (Rímskym 3:27).* Toto je dôvod, prečo apoštol Pavol uvádza doktrínu o ospravedlnení z viery slovami: *„Lebo ak bol Abrahám ospravedlnený zo skutkov, má sa čím chváliť, ale nie u Boha“ (Rímskym 4:2).* V tretej kapitole apoštol vysvetlil ospravedlnenie z viery samotnej. *„A tak usudzujeme, že sa človek ospravedľuje vierou bez skutkov zákona“ (Rímskym 3:28).* V štvrtej kapitole túto nosnú doktrínu evanjelia opakuje, potvrdzuje a vykladá ju na príklade Abraháma.

Ospravedlnenie zo skutkov

Aj apoštol Jakub použil príklad Abraháma, aby nás niečo naučil o spasení a ospravedlnení. *„Tak teda vidíte, že sa človek ospravedľuje zo skutkov a nie samo z viery“ (Jakub 2:24).* Toto je pre nás poriadny šok. Sme šťastní, že sme porozumeli a uverili princípu ospravedlnenia na základe nepočítania nám našich hriechov a pripočítania nám Kristovej spravodlivosti skrze vieru, avšak apoštol Jakub, ako sa zdá, predkladá presný opak. Pavol povedal, že človek sa ospravedľuje zo samotnej

vieri bez skutkov (Rímskym 3:28, 4:5). Jakub tvrdí, že človek sa ospravedlňuje zo skutkov a nie zo samotnej z viery. To je úplné protirečenie. Ako to teda je? Ako list Rímskym, tak aj list Jakuba je inšpirované Božie slovo. Božie slovo si nemôže protirečiť. Ak sme v tomto pevní, tak porozumieme, že horevedené protirečenie je len zdanlivé. Potrebujeme správne porozumieť, ako to Jakub myslí. Nie je to nezvládnuteľné, pretože samotný kontext Jakubovho vyučovania a výkladu to odkryje. Avšak ani fakt, že Jakub veci takto vyhranil a postavil do zdanlivého rozporu, nie je bezúčelový. K tomu si povieme viac neskôr (nižšie), keď budeme prechádzať udalosti a súvislosti v živote Abraháma a budeme skúmať vzťah medzi vierou a poslušnosťou (skutkami prameniáciami z viery).

Jakub svoje tvrdenie či učenie rozvíja takto: „*Čo to prospeje, moji bratia, keď niekto hovorí, že má vieru, a nemá skutkov? Či ho azda tá viera môže spasiť?*“ (Jakub 2:14). A pridáva: „*Tak aj viera, keď nemá skutkov, je mŕtva sama v sebe*“ (2:17) a „*Ale či chceš zvedieť, ó, prázdny človeče, že viera bez skutkov je mŕtva?*“ (2:20). Apoštol Jakub tvrdí a učí, že existuje aj *mŕtva viera* a že *mŕtva viera* človeka nespasí a nemôže spasiť. Aká je to tá *mŕtva viera*? *Mŕtva viera* je viera postavená na presvedčení, prípadne aj verbálnom vyznaní, ktorá sa však nijako neprejavuje skutkami (skutkami lásky, skutkami viery, skutkami poslušnosti viery, skutkami ovocia Ducha), ktorá nijako nekoná a ktorá nijako nepôsobí. Jakub túto pravdu jednoducho a zrozumiteľne ilustruje vo veršoch 2:15-16. Okrajovo sa ešte dotkne aj toho, že na

spasenie nestačí veriť, že existuje Boh, jediný najvyšší (2:19). Takú vieru majú aj démoni, ale trasú sa, pretože sa obávajú spravodlivého súdu, a právom. Nežijú v podriadenosti a poslušnosti Bohu, ale naopak, žijú vo vzburе. Spasiteľná viera vedie k premene života. Boží nepriateľ sa stáva Božím priateľom a Božím dieťaťom. Veriaci v Krista sa stáva novým stvorením. Pre nové stvorenie je charakteristický nový život v podriadenosti a poslušnosti Bohu. Spasiteľná viera nemôže ostať bez ovocia viery. Spasiteľná viera je živá. Prejavuje sa novým životom a poslušnosťou, prejavuje sa skutkami. Toto je cieľ Jakubovho posolstva. Spasiteľnú vieru u ľudí budeme môcť rozpoznať (vidieť) podľa ich ovocia, podľa ich života, podľa ich skutkov. „*Ale niekto povie: Ty máš vieru a ja mám skutky. Ukáž mi svoju vieru bez skutkov, a ja ti ukážem svoju vieru zo svojich skutkov*“ (Jakub 2:18). Viera je v srdci. Nie je viditeľná. Poznať ju však podľa ovocia, podľa skutkov viery.

Túto dôležitú doktrínu Jakub ukáže práve na Abrahámovi: „*Či nebol Abrahám, náš otec, ospravedlnený zo skutkov donesúc obeťou svojho syna Izáka na oltár? Teda vidíš, že viera spoluúčinkovala s jeho skutkami a že viera bola dokonaná zo skutkov. A naplnilo sa písmo, ktoré hovorí: Abrahám uveril Bohu, a počítalo sa mu to za spravodlivosť, a bol nazvaný priateľom Božím. Tak teda vidíte, že sa človek ospravedlňuje zo skutkov a nie samo z viery. Lebo ako je telo bez ducha mŕtve, tak je i viera bez skutkov mŕtva*“ (Jakub 2:21-24).

Táto výpoveď je kľúčom k porozumeniu, ako to Jakub myslí, keď hovorí o „ospravedlnení zo skutkov a nie

zo samotnej viery“. Jakub neprotirečí Pavlovej doktríne o ospravedlnení zo samotnej viery bez skutkov. Neučí, že ospravedlnenie je na základe skutkov a nie zo samotnej viery. Ani neučí, že ospravedlnenie je z viery plus skutkov. Jakub učí, že ospravedlnenie z viery „je zavŕšené“, „je dokonané“, je potvrdené či uvedené v platnosť (naplnené) skutkami ako dôkazovým preukazným materiálom ospravedlnenia z viery. Je to tak preto, lebo viera a skutky spoluúčinkujú, viera sa dokonáva skutkami. Keby absentovali skutky ako odpoveď viery, taká viera by bola mŕtva, pričom mŕtva viera nie je spasiteľná. Jakub pritom vôbec nehovorí o skutkoch zákona ani o spasení na základe vlastných zásluh, vlastnej spravodlivosti. Jeho učenie je v dokonalom súlade s učením Pavla, len dáva veľký dôraz na odpoveď viery skutkami a na poslušnosť prameniacu z viery.

To, že apoštol Jakub neučí iné evanjelium, vidíme aj z jeho predchádzajúcich slov: *„Preto zložiac každú špinu a zbytok zlosti v tichej krotkosti prijmite vsadené slovo, ktoré má moc spasit' vaše duše“* (Jakub 1:21). Výraz „zložiac každú špinu a zbytok zlosti“ je poukazom na pokánie a zotrúvanie v postoji kajúcnosti. Výraz „prijmite vsadené slovo“ poukazuje na uverenie a zotrúvanie vo viere. Vyjadrenie „slovo, ktoré má moc spasit' vaše duše“ znamená slovo evanjelia. Apoštol Jakub teda učí spasenie z viery. Kládie však dôraz na to, že tá viera musí byť živá, že tá viera musí konať a pôsobiť, prejavovať sa skutkami a dokazovať sa skutkami. *„A buďte činiteľmi slova a nie len poslucháčmi, ktorí klamú sami seba falošným rozumovaním. Lebo ak je niekto*

poslucháčom slova a nie činiteľom, ten sa podobá mužovi, ktorý pozerá svoju prirodzenú tvár v zrkadle. Lebo sa videl a odišiel a hneď zabudol, aký bol. Ale ten, kto dobre nazrel v dokonalý zákon, v zákon slobody, a zotrval pri tom, ten, pretože nie je iba zábudlivým poslucháčom, ale činiteľom skutku, ten bude blahoslavený vo svojom konaní“ (Jakub 1:22-25, pozri aj verše 26-27). Všimnime si, že v tejto pasáži Jakub činenie skutkov nazýva „činenie slova“ a spája toto činenie skutkov s dokonalým zákonom, ktorým je „zákon slobody“. Nespája činenie skutkov so „zákonom skutkov“ (zmluvou skutkov, Mojžišovým zákonom). Spája činenie skutkov so zákonom slobody. Pod zákonom slobody sú však len veriaci v Krista, veriaci v evanjelium (Jakub 2:12). Tí sú pod zákonom slobody, pod Kristovým zákonom (1. Korinským 9:21). Z toho je zřejmé, že keď Jakub hovorí o „ospravedlnení zo skutkov“, nemá na mysli „skutky zákona“, ale skutky, ktoré zviditeľňujú vieru, skutky, ktorými sa viera potvrdzuje, dokonáva.

To, že Jakub použil Abraháma a jeho život ako príklad, rovnako ako to urobil Pavol, je veľmi dôležité. Zaslúži si to našu hlbšiu pozornosť a štúdium starozmluvných udalostí a súvislostí v živote Abraháma.

Hlbšie súvislosti v živote Abraháma

Keď Pavol vysvetľuje ospravedlnenie z viery ako započítanie viery za spravodlivosť, odvoláva sa na Abraháma ako na príklad takéhoto započítania. Cituje udalosť z 1. Mojžišovej 15:6, kde Boh počítal Abrahámovi vieru za spravodlivosť. Abrahám je v určitom zmysle prototypom ospravedlnenia z viery. Je

otcom všetkých nás, ktorí sme uverili (Rímskym 4:1, 4:11-12, 4:16-17) a ktorým Boh počíta vieru za spravodlivosť rovnako ako Abrahámovi.

Keď Jakub hovorí o ospravedlnení zo skutkov, tiež sa odvoláva na Abraháma a hovorí, že Abrahám bol ospravedlnený zo skutkov tak, že doniesol svojho syna Izáka na oltár za obeť (Jakub 2:21). Jakub sa odvoláva na to, že Boh podmieňuje naplnenie zaslúbení daných Abrahámovi jeho poslušnosťou. Keď Abrahám poslúchol a išiel Izáka obetovať, Boh ho zastavil a o Abrahámovi vyriekol: „*Nevzťahuj svojej ruky na chlapca a neučiň mu ničoho, lebo teraz už viem, že sa bojíš Boha a neodoprel si mi ani svojho syna, toho svojho jediného*“ (1. Mojžišova 22:12). A touto poslušnosťou Boh podmieňuje naplnenie zaslúbení daných Abrahámovi (1. Mojžišova 22:16-18): „... *preto, že si učinil túto vec a neodoprel si mi ani svojho syna, toho svojho jediného, ... v tvojom semene budú požehnané všetky národy zeme, pretože si poslúchol na môj hlas.*“

Abrahám je kľúčovou postavou v otázke spasenia a ospravedlnenia, pretože Boh s ním uzavrel zmluvu zaslúbení (Efezským 2:12). Boh zaslúbil Abrahámovi semeno (Spasiteľa Ježiša Krista) a zaslúbil mu, že všetky národy budú požehnané v jeho semene (hriešnici spomedzi všetkých národov budú skrze Krista spasení). Abrahám je teda kľúčovou postavou v Božích dejinách spásy národov. Hriešnici zo všetkých národov sú spasení vďaka naplneniu zaslúbení, ktoré boli dané Abrahámovi, a vďaka zmluve povahy milosti, ktorú Boh uzavrel s Abrahámom (pozri publikáciu „Zmluva zaslúbení“, SOLAS, Žilina,

2017). To isté napätie, ktoré vnímame medzi výrokom Pavla o ospravedlnení zo samotnej viery bez skutkov a výrokom Jakuba o ospravedlnení zo skutkov a nie zo samotnej viery, je prítomné už v starozmluvnom zjavení v súvislosti so zmluvou zaslúbení, ktorú Boh uzavrel s Abrahámom.

Pavol sa odvoláva na to, že Boh započítal Abrahámovi vieru za spravodlivosť (ospravedlnil ho z viery samotnej). Zároveň však Boh pri tejto udalosti uzavrel s Abrahámom zmluvu (1. Mojžišova 15:7-21). V tejto zmluve sa Boh zaviazal naplniť zaslúbenia dané Abrahámovi, pričom Abraháma k ničomu nezaviazal. Naplnenia svojich sľubov nepodmienil ničím (žiadnym skutkom, žiadnou poslušnosťou) na strane Abraháma. Pri iných príležitostiach či udalostiach však Boh podmieňuje naplnenie svojich sľubov daných Abrahámovi poslušnosťou Abraháma: príkaz *byť dokonalý* (1. Mojžišova 17:1), podmienenie naplnenia zmluvy poslušnosťou Abraháma a jeho synov (1. Mojžišova 18:19), podmienenie naplnenia zmluvy poslušnosťou Abraháma pri obetovaní Izáka (1. Mojžišova 22:13-18), príkaz opustiť svoju otcinu a ísť do zeme, ktorú Boh Abrahámovi ukáže (1. Mojžišova 12), čo si tiež vyžadovalo poslušnosť zo strany Abraháma.

To isté napätie, či zdanlivý rozpor, ktoré cítime medzi Pavlovým a Jakubovým výrokom o ospravedlnení, teda či ospravedlnenie je alebo nie je podmienené skutkovou poslušnosťou, máme prítomné aj v Božom konaní s Abrahámom v súvislosti s naplnením Božích sľubov v rámci zmluvy zaslúbení. Podmieňuje alebo nepodmieňuje

Boh naplnenie svojich sľubov daných Abrahámovi skutkovou poslušnosťou Abraháma?

Odpoveď na túto bolestivú dilemu sa v kontexte starozmluvného zjavenia nejaví ani ľahká, ani jednoduchá. Boh dáva Abrahámovi rôzne zaslúbenia pri rôznych príležitostiach viac ráz počas Abrahámovho života. Niektoré zaslú-

benia sa niekedy opakujú a potvrdzujú, inokedy nie. Niektoré zaslúbenia sa pri opakovanom potvrdzovaní rozširujú. Ako je uzavretá zmluva s Abrahámom? Uzavrel ju Boh v 1. Mojžišovej 15 alebo v 1. Mojžišovej 17? Uzavrel Boh s Abrahámom jednu zmluvu, dve zmluvy alebo viaceré zmluvy? Ktoré zaslúbenia sa týkajú ktorej zmluvy?

Sú niektoré zmluvy podmienené Abrahámovou poslušnosťou (a teda sú to zmluvy skôr povahy skutkov) a iné nie sú podmienené (teda sú to zmluvy skôr povahy milosti)? Nájsť odpovede na tieto otázky je dôležité pre porozumenie vzťahu milosti a poslušnosti, vzťahu viery a skutkov, povahy skutkov vyplývajúcich z viery a vzťahu medzi Bohom a jeho ľuďom.

Zmluva zaslúbení – jedna či viaceré zmluvy?

Vynára sa otázka, či aj zaslúbenia dané Abrahámovi v 1. Mojžišovej 12 a 13 sú súčasťou zmluvy a či Boh uzavrel s Abrahámom dve zmluvy, jednu v 1. Mojžišovej 15 a druhú v 1. Mojžišovej 17, alebo či ide o jednu zmluvu. Som presvedčený, že všetky zaslúbenia, ktoré Abrahám dostal, sú zaslúbeniami jednej a tej istej zmluvy, ktorú Boh s Abrahámom postupne uzatváral pri viacerých príležitostiach. Prvé zaslúbenia tejto zmluvy, ktorú sa Boh chystal uzavrieť s Abrahámom, dal Boh Abrahámovi už v 1. Mojžišovej 12 a 13. V 1. Mojžišovej 15 Boh s Abrahámom zmluvu uzavrel. V 1. Mojžišovej 17 Boh túto zmluvu potvrdil. Viacerí teológovia vysvetľujú, že v 1. Mojžišovej 15 je pre „uzavretie“ zmluvy použitý výraz, ktorý sa z pôvodného jazyka doslovne prekladá ako „rozseknutie“ zmluvy. Toto môžeme chápať ako iniciovanie (uvedenie, uzavretie) zmluvy. V 1. Mojžišovej 17 je použitý iný výraz, ktorý by sme mohli preložiť ako „ustanovenie“ (nastolenie, zriadenie) zmluvy, čo môžeme chápať ako potvrdenie (utvrdzovanie, udržovanie) alebo ratifikáciu zmluvy. Voľne povedané, táto zmluva bola uzavretá „na viackrát“. Nie naraz pri jednej príležitosti, ale postupne. Zaslúbenia sú Abrahámovi

a neskôr podobne aj jeho potomkom Izákovi a Jakobovi opakovane dávané či potvrdzované (pozri 1. Mojžišovu 12:1-3, 7-9; 13:14-18; 15:1-18; 17:1-27; 22:15-19; 26:2-6, 24-25; 27:28-29, 38-40; 28:1-4, 10-22; 31:3, 11-13; 32:22-32; 35:9-15; 48:3-4, 10-20; 49:1-28; 50:23-25). Ide teda o jednu zmluvu zaslúbení, uzatváranú na viackrát.

Rituál uzavretia zmluvy s Abrahámom

Výraz „rozseknúť“ či „rozťat“ zmluvu, znamenajúci iniciovanie či uzavretie zmluvy, je pre nás cudzí. Nechápeme ho intuitívne. Porozumieť mu nám pomôže rituál uzavretia zmluvy, ktorý je opísaný v 1. Mojžišovej 15. Vtedy Abrahám, poslúchnuc Božie nariadenia, rozťal zvieratá a polovice položil oproti sebe. Gentry^{A)} vysvetľuje, že toto bol obvyklý spôsob, ako sa v tom čase a v tej kultúre uzatvárali zmluvy. Zmluvné strany údajne prešli bosými nohami po krvi pomedzi polovice rozťatých zvierat. To malo symbolizovať, že ak by ktorákoľvek zo zmluvných strán porušila zmluvu, nech skončí ako tie rozťaté zvieratá. Pri uzavretí zmluvy s Abrahámom v 1. Mojžišovej 15 nám nemôže uniknúť, že počas uzatvárania zmluvy týmto rituálom nachádzame Abraháma v stave hlbokého spánku, zatiaľ čo Boh sám prejde pomedzi rozťaté polovice zvierat (1. Mojžišova 15:12 a 17). Toto je dôležitý detail, ktorý nám nesmierne pomôže pri rozriešení našej dilemy.

Zmluva s Abrahámom – podmienená poslušnosťou alebo nepodmienená?

Je veľmi pozoruhodné, že pri „rozseknutí“ zmluvy v 1. Mojžišovej 15 pomedzi polovice rozťatých zvierat prechádza

len Boh sám (reprezentovaný dymiacou pecou a horiacou fackou), zatiaľ čo Abrahám spí. Táto skutočnosť, ktorá je aj výstižne symbolická, odhaľuje dôležitú pravdu: Boh sám garantuje naplnenie zmluvy za obidve zmluvné strany.

Alternatívne by sme to mohli chápať aj tak, že táto zmluva je jednostranná, teda že Boh zaväzuje len sám seba vyplniť sľuby dané Abrahámovi (zatiaľ čo Abraháma nezaväzuje k ničomu), a preto prechádza pomedzi zvieratá len on. K takémuto uvažovaniu nás vedie aj to, že v zmluve z 1. Mojžišovej 15 nie sú uvedené žiadne zmluvné podmienky, ktoré by musel Abrahám splniť (v zmysle skutkovej poslušnosti), aby mu Boh vyplnil zmluvou garantované zaslúbenia (požehnanie). Avšak vyššie uvedené vysvetlenie, ktoré ponúka Gentry^{A)}, vnáša do porozumenia zmluvy uzavretej s Abrahámom ešte oveľa viac svetla. Pripomeňme si, že zmluva s Abrahámom bola uzavretá (iniciovaná a opätovne potvrdzovaná) na viackrát, pri viacerých príležitostiach. Pri niektorých z týchto príležitostí je táto zmluva podmienená poslušnosťou na strane Abraháma: príkaz *byť dokonalý* (1. Mojžišova 17:1), podmienenie naplnenia zmluvy poslušnosťou Abraháma a jeho synov (1. Mojžišova 18:19), podmienenie naplnenia zmluvy poslušnosťou Abraháma pri obetovaní Izáka (1. Mojžišova 22:13-18).

Dokonca aj príkaz opustiť svoju otčinu a ísť do zeme, ktorú Boh Abrahámovi ukáže, si vyžaduje poslušnosť na strane Abraháma, čo je v 1. Mojžišovej 12 podmienkou pre získanie zaslúbení. Toto je miesto, ktoré ponúka kľúč k porozumeniu, ako spoluúčinkujú viera a skutky.

Vieme, že Abrahám poslúchol, poslúchol vo viere. „*Vierou Abrahám súc volaný poslúchol, keď mu kázal Boh, aby vyšiel zo svojej vlasti a išiel na miesto, ktoré mal dostať za dedičstvo. A vyšiel bez toho, že by bol vedel, kam ide*“ (Židom 11:8).

Zdanlivý rozpor a bolestivú dilemu, či je zmluva s Abrahámom podmienená Abrahámovou poslušnosťou alebo je nepodmienená (teda postavená výhradne na základe Božej milosti a zvrchovanosti), alebo alternatívne či ide o jednu nepodmienenú zmluvu v 1. Mojžišovej 15 a druhú (inú) podmienenú zmluvu v 1. Mojžišovej 17, kde obriezka tela figuruje nielen ako znamenie zmluvy, ale aj ako podmienka skutkovej poslušnosti (1. Mojžišova 17:14), rieši práve tá skutočnosť, že Boh prešiel pri „rozseknutí zmluvy“ pomedzi polovice zvierat sám za obidve zmluvné strany (1. Mojžišova 15). Preto v konečnej (definitívnej) miere je zmluva jednostranná a nepodmienená, pretože Boh sám garantuje nielen to, že Abrahámovi vyplní všetky zmluvne dané sľuby, ale aj to, že Abrahám bude poslušný (čo Boh zároveň kladie ako podmienku). Inak povedané: Abrahámovu poslušnosť, ktorou Boh podmieňuje vyplnenie zmluvy s Abrahámom, Boh sám v Abrahámovi spôsobí. Toto je základná (principiálna) charakteristika zmluvy postavenej na Božej milosti.

Vidíme to aj v 1. Mojžišovej 18:19, keď Boh hovorí, že „*pozná*“ Abraháma, že „*bude ostríhať cestu Hospodinovu činiac spravodlivosť a súd*“. Božia istota, že Abrahám bude poslušný, tu nie je založená na Božej schopnosti vidieť dopredu v čase, ale na tom, že Abrahámovu poslušnosť garantuje

Boh sám. Slovo „poznať“ v tomto verši neznamena „vedieť o“, ale znamená „byť v hlbokom (intímnom) vzťahu s“. Presne takto používa Božie slovo výraz „poznať“ na opis spojenia muža a ženy, aby boli jedno telo; toto spojenie, keď muž „vošiel“ k svojej žene, je opísané výrazom „poznal svoju ženu“. Neznamena to, že svoju ženu, o ktorej by dovtedy nič nevedel a nevidel ju tvárou v tvár; práve spoznal alebo že mu bola len teraz predstavená. Znamená to, že z dvoch vzniklo jedno telo.

Všimnime si aj ďalší dôležitý detail. Všetky miesta, kde je naplnenie Božích zaslúbení podmienené skutkovou poslušnosťou Abraháma, sa odvolávajú na Abrahámovu poslušnosť, ktorá buď už bola u neho nájdená, alebo o ktorej sa hovorí ako o istej, pretože Abrahám sa zachová poslušne. Ani jedno miesto v starozmluvných písmach nepodmieňuje naplnenie zaslúbení Abrahámovou poslušnosťou, ktorá by bola neistá, kde výsledok by bol otvorený, ako len to dopadne.

Naplnenie zmluvy s Abrahámom je teda na sto percent garantované Bohom. Neudeje sa však bez poslušnosti na strane Abraháma, pričom Abrahámovu poslušnosť nielen garantuje, ale aj spôsobí sám Boh. Toto je všeobecný princíp vzťahu ľudskej zodpovednosti a Božej milosti, platný pre všetkých, ktorí sú pod zmluvou postavenou na milosti (akými sú zmluva s Abrahámom a Nová zmluva). Keď tomuto správne rozumieme, tak sa nám Pavlove výroky v Rímskym 4 o „ospravedlnení z viery bez skutkov“ (či Abraháma, či veriaceho všeobecne) nebudú zdať v protirečení s Jakubovými výroky o „ospravedlnení zo skutkov“

(či Abraháma, či veriaceho všeobecne), ale naopak, v doplňujúcej sa a vzájomne sa objasňujúcej harmónii.

Rovnako tak budeme správne chápať aj Rímskym 2:6-16, kde sa neučí spasenie zo skutkov ani spasenie z viery plus skutkov, ale sa vysvetľuje, že ospravedlnenie zo samotnej viery ide ruka v ruku s poslušnosťou viery a konaním dobrých skutkov, vychádzajúcich z obrezaného srdca. Poslušnosť viery je dôsledok nového narodenia. Nové narodenie je podmienené osobnou živou vierou na strane človeka.

Spoluúčinkovanie viery a skutkov

Na príklade Abrahámovho života môžeme dokonale pochopiť, ako viera spoluúčinkuje so skutkami alebo ako poslušnosť spoluúčinkuje s vierou. Keď Boh dal Abrahámovi príkaz opustiť svoju otcinu a ísť do zeme, ktorú mu ukáže, tak Abrahám tento príkaz poslúchol. Jeho poslušnosť bola odpoveďou viery. Abrahám Bohu veril, dôveroval, a preto išiel. Vyšiel zo zeme svojich otcov. Dokonca ani nevedel, kam ide a prečo, ale dôveroval Bohu, že má s ním dobrý plán. To, že jeho poslušnosť bola poslušnosťou viery, vieme s istotou z novozmluvného výkladu tejto udalosti: *„Vierou Abrahám súc volaný poslúchol, keď mu kázal Boh, aby vyšiel zo svojej vlasti a išiel na miesto, ktoré mal dostať za dedičstvo. A vyšiel bez toho, že by bol vedel, kam ide“* (Židom 11:8). Skutková poslušnosť vyplývajúca z viery je to, na čo odkazuje apoštol Jakub, keď hovorí o ospravedlnení zo skutkov a o spoluúčinkovaní viery a skutkov.

Abrahám Izáka neobetoval, pretože ho sám Boh zastavil. A zastavil ho preto,

lebo vedel, že Abrahám mu tak verí, že Izáka obetuje. Novozmluvné písma to vykladajú tak, že Abrahám Izáka vierou obetoval, ako keby sa to stalo, ako keby to bolo vykonané. „*Vierou obetoval Abrahám Izáka skúšaný súc...*“ (Židom 11:17). Abrahám to urobil ako skutok, ale je napísané, že skutok „vykonan vierou“. Takto sú opísané skutky Božích mužov a Božích žien v jedenástej kapitole listu Židom – „vierou vykonal ten a ten to a to“. Spojenie „vierou činiť skutky“ vysvetľuje spoluúčinkovanie viery a skutkov, vysvetľuje, ako sa viera dokonáva skutkom. Vysvetľuje aj, ako to apoštol Jakub mieni, keď hovorí o ospravedlnení zo skutkov.

Skutky Abrahámove

Keď Pán Ježiš prišiel v tele, aby spasil hriešnikov, dával sa izraelskému národu poznať ako Spasiteľ. Oni však v neho neverili. Držali sa nádeje, že sú deti Abrahámove, a preto sa na nich vzťahujú zaslúbenia dané Abrahámovi. Inými slovami verili, že sú pred Bohom na poriadku a že majú večný život. Aby im Pán Ježiš ukázal, že ich nádej je falošná, povedal im: „*Keby ste boli deťmi Abrahámovými, robili by ste skutky Abrahámove*“ (Ján 8:39). Vysvetlil im, že nie sú Abrahámovým potomstvom, ktorému budú vyplnené zaslúbenia abrahámovskej zmluvy týkajúce sa večnosti, pretože nekonajú Abrahámove skutky. Abrahámove skutky predstavujú Abrahámovu poslušnosť. Abraháмова poslušnosť je poslušnosť viery, je to poslušnosť prameniaca z viery. Abraháмова viera a Abraháмова poslušnosť idú ruka v ruku, jeho viera nikdy nie je bez poslušnosti viery.

Abrahámovu vieru i poslušnosť vidíme od samého začiatku, ako s ním Boh začína konať. Keď Boh prikáže Abrahámovi opustiť jeho otčinu a ísť do zeme, ktorú mu ukáže, a dá Abrahámovi svoje zaslúbenia (1. Mojžišova 12:1-3), tak Abrahám Boží príkaz poslúchne a ide. Prečo to Abrahám urobí? Lebo verí, že Boh je dobrý a že má pre neho dobrý plán – pripravené dedičstvo a mesto (Židom 11), čo oboje znamená večný život. Verí, že Boh vyplní zaslúbenia, ktoré mu dal. Abraháмова poslušnosť pramení z jeho viery. Ak by chýbala poslušnosť, znamenalo by to, že chýba aj viera. Keď Boh prikáže Abrahámovi obetovať jeho syna Izáka, toho zaslúbeného, Abrahám poslúchne a ide Izáka obetovať. Jeho poslušnosť pramení z viery. Abrahám verí, že Boh naplní svoje zaslúbenia. Verí, že Izák bude dedičom, dedičom zaslúbení, a preto verí, že keď ho obetuje, Boh Izáka vzkriesi z mŕtvych (Židom 11:17-19). Bez takejto viery by Abrahám nebol schopný poslúchnuť tento Boží príkaz. Viera a poslušnosť idú ruka v ruku. Viera nemôže ostať sama, bez poslušnosti viery. Viera pôsobí, prejavuje sa, koná.

Ak sme uverili evanjeliu, sme aj my deti Abrahámove (Galatským 3:29). Deti Abrahámove podľa viery. Potom ale musí platiť rovnako aj o nás to, čo povedal Pán Ježiš: „*Keby ste boli deťmi Abrahámovými, robili by ste skutky Abrahámove*“ (Ján 8:39). Ak sme deti Abrahámove, prejaví sa to tým, že robíme skutky Abrahámove. Ak nerobíme skutky Abrahámove, nie sme Abrahámove deti, nie sme dediči podľa zaslúbenia, neveríme evanjeliu. Čo sú to tie skutky

Abrahámovce? Z kontextu slov Pána Ježiša je to zjavné (Ján 8:42-43). Tými skutkami je milovať Ježiša Krista, nasledovať ho, veriť v neho ako v toho, kto je Cesta, Pravda a Život, a byť tejto pravde poslušní – byť činiteľmi slova (Matúš 7:24; Lukáš 6:47, 8:21; Jakub 1:22-23).

Ospravedlnenie – cieľ či prostriedok?

Ospravedlnenie nie je cieľom spasenia, ale prostriedkom spasenia. Cieľom spasenia je, aby Boh mal svoj ľud, ktorý ho bude poznať, milovať, bude mu verný a bude poslušný. Cieľom je naplniť Boží plán. Božím plánom, ktorý v dejinách spásy Boh postupne odhaľuje a realizuje, je mať svoj ľud. Boh tento plán vyjadruje zaslúbením: „*Ja im budem Bohom a oni mi budú ľudom.*“ Tento cieľ môže naplniť len Boh sám tak, že svojmu ľudu dá nové srdcia, spraví im obriezku srdca a vyplní zaslúbenia, dané v spojení s novou zmluvou. Boh sám musí spôsobiť poslušnosť svojho ľudu, aby mal poslušný ľud. Musí im dať nové srdcia. Musí svoj zákon zapísať na ich myseľ a vštepíť ho do ich srdca (Židom 8:10). Musí zahľadiť ich hriechy a ich bezzákonné skutky (Židom 8:12) cez ospravedlnenie z viery a vykúpenie v Kristovi. Ospravedlnenie je teda prostriedkom a cieľom je mať poslušný a verný Boží ľud, ktorý bude s Bohom večne prebývať.

Viera a poslušnosť

Sám Pán Ježiš vyučoval o spoluúčinkovaní viery a skutkov. O spasení z viery učil takto: „*Kto verí v Syna, má večný život; ale kto nie je vo viere poslušný Synovi, neuzrie života, ale hnev Boží zostáva na ňom*“ (Ján 3:36). Viera a po-

slušnosť, vyplývajúca z viery, idú ruka v ruke. Nemožno ich rozdeliť. Spasení sme zo samotnej viery. Tá viera však neostane sama, vyprodukuje skutky a život, ktorý bude charakterizovať poslušnosť, poslušnosť viery. Poslušnosť je základná črta viery. Viera poslúcha to, čomu verí, poslúcha toho, komu verí. Keby viera neposlúchala, nebola by spasiteľná. Kto nie je vo viere poslušný Synovi, neuzrie života, ale hnev Boží zostáva na ňom. Je to tá istá myšlienka ako od apoštola Jakuba, že mŕtva viera nemôže spasiť.

Poslušnosť pravde

Veriť pravde znamená pravdu poslúchať, konať podľa pravdy. Ľahko to pochopíme na jednoduchej ilustrácii. Keby mi niekto povedal, že o tri dni bude ten a ten človek na tom a tom mieste rozdávať zadarmo a nezištne veľké sumy peňazí, a mal by som to za pravdu, veril by som tomu, premietne sa to alebo nepremietne do môjho konania, do mojich skutkov? Ak tomu verím ako pravdivej informácii, tak na to miesto o tri dni pôjdem, toho človeka oslovím a poviem: „Prosím si aj ja.“ Ak na to miesto nepôjdem, tak len ukážem, že som tej informácii neveril, nemal som ju za pravdivú napriek tomu, že to pravda bola. Podobne, ak by som bol smrteľne chorý a na moju chorobu by neexistoval liek a niekto by prišiel k mojej posteli a dal by mi do ruky tabletku s vysvetlením, že bol vyvinutý liek, ktorý ma vylieči, tak ak by som tomu veril ako pravde, liek by som užil. Ak by som tabletku neužil, znamenalo by to, že tomu neverím, aj keby to bola pravda. Nebyť pravde poslušný znamená pravde neveriť.

A naopak, veriť pravde znamená pravdu poslúchať. Viera sa vždy bude prejavovať naším konaním, našou poslušnosťou pravde, našimi skutkami. Keď Božie slovo v Rímskym 2:5-8 opisuje Boží súd v zmysle večného zatratenia alebo večného života, hovorí o tom, že Boh odplatí ľuďom podľa ich skutkov (Rímskym 2:6). Vo verši 7 sa píše, že večný život dostanú tí, ktorí v trpezlivosti dobrého skutku hľadajú slávu a česť a neporušiteľnosť. V kontraste k nim sú opísaní tí, ktorí pre svoje skutky a svoju neposlušnosť (neposlúchajú pravdu) pôjdu do zatratenia. V protiklade k neposlušným teda sú tí, ktorí „poslúchajú pravdu“ (Rímskym 2:8). Ľudia, ktorí v trpezlivosti dobrého skutku hľadajú slávu a česť a neporušiteľnosť sú teda ľudia, ktorí poslúchajú pravdu. A čo je tou pravdou, ktorú poslúchajú? Je ňou evanjelium. V tejto pasáži apoštol Pavol hovorí, že Boží súd bude „podľa poslušnosti pravde“. To, že touto pravdou je evanjelium, vysvetľuje výrokom, že Boží súd bude „podľa evanjelia“: „... v deň, keď bude Boh súdiť skryté veci ľudí podľa môjho evanjelia skrze Ježiša Krista“ (Rímskym 2:16).

Tú istú myšlienku prináša aj Božie slovo ústami apoštola Petra: „*Lebo je čas, aby sa začal súd od domu Božieho; ale ak najprv od nás, čo bude koniec tých, ktorí neposlúchajú evanjelia Božieho?*“ (1. Petrov 4:17). Evanjelium je nám dané nielen na to, aby sme mu verili, ale aj na to, aby

sme ho poslúchali. Koniec koncov aj súd bude podľa evanjelia (Rímskym 2:16).

Poslušnosť viery medzi národmi

Najsystematickejšim listom apoštolov, ktorý najpodrobnejšie vysvetľuje spasenie a ospravedlnenie zo samotnej viery, je list Rímskym. Apoštol Pavol ho otvára slovami (Rímskym 1:5): „... *skrze ktorého sme dostali milosť a apoštolstvo cieľom poslušnosti viery medzi všetkými národmi za jeho meno,*“ a uzatvára slovami (Rímskym 16:26): „... *ale zjaveného teraz a oznámeného skrze prorocké písma podľa nariadenia večného Boha cieľom poslušnosti viery medzi všetkými národmi.*“ Ako na začiatku svojej epištoly, tak aj na konci apoštol považuje za kľúčové spomenúť, že cieľom Božieho diela vykúpenia je *poslušnosť viery*. Zatiaľ čo v diele spasenia je ospravedlnenie prostriedkom, cieľom je poslušnosť viery medzi všetkými národmi. Tak ako Abrahámovi Boh sľúbil, že v ňom budú požehnané všetky čelade zeme, tak sa aj stalo (Galatským 3:6-8). Boh spasil hriešnikov zo všetkých čeladi zeme. Vytvoril si ľud zo všetkých národov, zo Židov i pohanov (Rímskym 3:29, 9:24; Efezským 2:15-22). Tento ľud očistil od hriechov, ospravedlnil, dal mu nové srdce a nový život, aby bol ľuďom poslušným. Boží plán spásy sa naplnil. Kým trvá čas milosti, ešte je čas pre každého hriešnika urobiť pokánia, uveriť evanjeliu, narodiť sa znova a stať sa súčasťou tohto ľudu.

Peter Vajda

A) Peter J. Gentry: God's dealing with Abraham (audiozáznam vyučovania, Toronto, Canada, 2014)

List do Sárd

Listy siedmim zborom

Anjelovi zboru v Sardách napíš:

Toto hovorí ten, ktorý má tých sedem duchov Božích a sedem hviezd:

Znám tvoje skutky, že máš meno, že žiješ, a si mŕtvy.

Zjavenie 3:1

V tomto článku sa budeme zamýšľať nad odkazom do zboru v meste Sardy, ktorý je piaty v poradí zo siedmich odkazov, ktoré v knihe Zjavenie Jána nachádzame.

Sardy boli istý čas hlavným mestom Lídyjského kráľovstva. Vtedy zažili svoju najslávnejšiu éru a rôzne vojenské úspechy. Boli tiež vychýrené spracovaním vlny a priemyslom, ktorý vyrábala rôzne šatstvo. Pán Ježiš aj tomuto zboru posielal konkrétny odkaz, aby sa učenici v zbere v Sardách, ale aj my dnes, z neho poučili a prijali ho.

Odkaz do Sárd je štruktúrovaný tak, že po opise Pána Ježiša, kedy sám seba predstavuje z hľadiska svojho dokonalého bytia (takúto štruktúru obsahuje každý jeden zo siedmich odkazov), nasleduje najprv negatívna časť. Teda najprv je oznámené pokarhanie (verše 2-3), po ktorom nasleduje istá pochvala (verš 4). V tomto ohľade tu nachádzame opačné poradie, než sme videli v predchádzajúcich odkazoch.

Výrok Pána Ježiša *znám tvoje skutky, že máš meno, že žiješ, a si mŕtvy* nás núti pýtať sa na podstatu kresťanskej viery. Z tohto napomenutia je zjavné, že Pán v živote učeníkov v Sardách vidí nejaký rozpor. Vraví im: *vidím vaše skutky, viem o nich, prejavujú sa vo vašich životoch; vravíte o sebe, že ste živí, pokladáte sa za*

obrátených, myslíte si, že váš duchovný život je v poriadku, ale skutočnosť je taká, že ste mŕtvi, lebo ja vás – držiak všetky zbory vo svojej ruke a majúc o nich dokonalé poznanie – vidím ako tých, ktorí nemajú v sebe život. Pýtame sa: Čo sa skrýva za tým, že Pán Ježiš oznamuje niečo také vážne? A ako sa to týka našich životov?

Tento Pánov výrok nás núti uvedomiť si, že pre každého z nás existuje taká eventualita, kedy sa domnievame, že sme kresťania, že sme nasledovníci Pána Ježiša a predsa nimi nemusíme v pravde byť. V 2. verši je uvedená hlbšia diagnóza života v Sardách: „*Bdej a upevňuj i všetko ostatné, čo ide zomrieť. Lebo som nenašiel tvojich skutkov úplných pred svojím Bohom.*“ Diagnóza od Pána znie: je medzi vami duchovná mŕtvolnosť, čo prezrádzajú vaše skutky. Predloženým riešením môže byť, že sa rozpamätáš na počiatok a obnovíš sa v pokání, o čom hovorí 3. verš. Ak máme správne porozumieť tejto Pánovej výstrahe, musíme si položiť otázku, kto je teda v skutočnosti kresťan?

V prvom rade kresťan správne a dôsledne pozná osobu Pána Ježiša.

V 1. verši sa im i nám On sám predstavuje: „*Toto hovorí ten, ktorý má tých sedem duchov Božích a sedem hviezd...*“

Vyjadrenie *sedem duchov Božích* chápeme ako označenie osoby Svätého Ducha so zakomponovaným symbolickým číslom sedem. Zmysel symboliky je ten, že pre každý zbor z tých siedmich je tu od Pána plnosť Svätého Ducha a netreba mať obavu, že už sa iným nedostane. Nijaký iný Pán a nijaký iný Kráľ a nijaký iný prostredník nedáva ľuďom i cirkvám Svätého Ducha, ale iba oslávený Boží Syn, a to v celej plnosti. Táto pravda nadväzuje na skoršie výroky Pána Ježiša z jeho pozemskej služby, ako sú zachytené obzvlášť v Jánovi 16:7-15.

V 1. kapitole Zjavenia máme opis Pána Ježiša: *Jeho hlava a jeho vlasy boli biele ako biela vlna, ako sneh, jeho oči boli ako plameň ohňa, jeho nohy boli podobné mosadzi ako rozžeravenej v peci a jeho hlas bol ako hlas mnohých vôd.* Porovnajme tieto, ale aj iné, ktoré nájdeme v Zjavení, s tými, ktoré sa prezentujú napríklad v čase Vianoc. V tomto období sa v našej krajine hovorí o tzv. Ježiškovi, ktorý prinesie deťom, ktoré poslúchajú, darčeky, ale tým, ktoré neposlúchajú, neprinesie nič. To je naša kultúra, naša slovenská realita a, žiaľ, i realita veľkej časti súčasného sveta. Pre biblického veriaceho je bolestivé, keď sa takto hovorí o jeho Pánovi.

Božie slovo spomína aj hriech rúhania sa. Boh v Biblii odkrýva, že v živote nás ľudí existujú skutky, ktorými sa voči Bohu a voči jeho Synovi môžeme tak previniť, že znevážime a zneuctíme Božie meno. Všetci stojíme pred otázkou: Ako pozerám na Pána Ježiša? Biblický kresťan prežíva bolesť, smútok,

kedykoľvek počuje, že sa zle a nepekne hovorí o Bohu a o jeho Synovi.

Boh poslal svojho Syna, aby sa ponížil a zobral na seba ľudskú prirodzenosť, aby bol ako my a predsa bez hriechu. A toto je v odkaze do Sárd pripomenuté ako prvé. Pozor! Hovorí s vami ten, ktorý má 7 Božích duchov a 7 hviezd. Viem, že si hovoríte, že žijete, ale vidím vás ako mŕtvych.

Druhé, čo biblický veriaci pozná, má a žije, je, že pozná vykupiteľské dielo Pána Ježiša. V knihe Zjavenie v 1. kapitole máme tiež zhrnuté dokončené dielo Pána Ježiša. Hovorili sme o jeho osobe, teraz hovoríme o jeho diele: „*od Ježiša Krista, ktorý je verný svedok, prvorodený z mŕtvych a Knieža kráľov zeme. Tomu, ktorý nás zamiloval a umyl nás od našich hriechov svojou krvou.*“ (5. verš). *Tomu, ktorý si nás zamiloval a umyl nás od našich hriechov svojou krvou* – to je to druhé, čo neustále máme mať na pamäti a pripomínať si.

Z týchto dvoch skutočností, ktoré ako prvé definujú kresťana, plynie potreba, aby sa každý jeden človek o niečom opakovane uistoval, a to s maximálnou úprimnosťou. Potrebujeme si totiž klásť otázku, či sme skutočne kresťania, alebo sa len nazdávame, že sme, prípadne to automaticky predpokladáme. Ja osobne som sa 18 rokov iba domnieval, že som kresťan. Veď ma predsa už ako maličkého pokrstili, moji rodičia ma predsa vodia do kostola, doma si niekedy pozrieme prenos bohoslužieb a večer či ráno sa pomodlím *Otče náš a Verím v Boha* – a tak predsa je bez akejkoľvek diskusie jasné, že som kresťan. A vlastne v našej krajine je predsa každý kresťan – takto pomýlene som rozmýšľal celé tie roky.

Alle pozor! Tu číha obrovské nebezpečenstvo. Myslím si, že žijem (= som kresťan), že mám život pred Bohom, ale v skutočnosti som mŕtvy. V skutočnosti nemám Boží život. V skutočnosti mám len starý život. Život starého myslenia, konania, uvažovania. Dokonca existuje hrozba, že človek dobre pozná pravdy o Ježišovi a jeho diele, no nikdy osobne nevstúpil do života s Kristom. Takto sa dostávame k tretiemu varovaniu, aby sme si uvedomili, kto je kresťan podľa Biblie a kto má skutočný Boží život. Písmo hovorí, že je to každý, kto sa zo srdca obrátil, skutočne učinil pokánie, skutočne sa oprel o Pána Ježiša, prináša ovocie v podobe dobrých skutkov, v podobe premeneného života, v podobe nového myslenia, v podobe nových postojov. Z jeho novej životnej cesty, po ktorej kráča, z jeho skutkov poznať, že je na novej ceste, na ceste do večnosti. Je to ten, kto v dôsledku toho, že sa zmieril s Bohom vierou v Pána Ježiša, spoľahol sa na jeho dokončené dielo, prežil z Božej milosti premenu života a prináša dobré skutky ako ovocie Bohu. Nežije už v starých hriechoch, v ktorých predtým kráčaľ, ale v nových dobrých skutkoch, ktoré Boh vopred pripravil (Efezským 2:10).

Pán v odkaze do Sard vraví: „Poznám tvoje skutky, vidím ich. Podľa tvojich skutkov vidím, aký si. Máte meno, že ste kresťania, učenci, ale v skutočnosti ste mŕtvi.“ Teraz toto varovanie vzťahujeme na seba. Prešiel som bránou obrátenia? Prešiel som bránou znovuzrodenia, o ktorej učí Božie slovo? Viem, že Boh zmenil môj život? Dvojakú vec kresťania vždy vedia vyznať. Po prvé vedia vyznať, že vďaka tomu, že Kristus za nich zaplatil, za všetky ich zlé skutky i hriechy,

im je odpustené. Z toho naberajú prvú a hlavnú istotu spasenia a večného života. Druhá vec, ktorú kresťania vedia vždy vyznať, je, že Boh ich zmenil. Zmenil ich myslenie, konanie, a tak vedia, že už ďalej nežijú starým spôsobom života. Preto výpoveď v 2. verši „*lebo som nenašiel tvojich skutkov úplných pred svojím Bohom*“ nečítajme tak, že sú to skutky, ktorými si človek zarába na spasenie, ktoré si hromadí, aby mal na konci života dosť svojej spravodlivosti a obstál pred Bohom. Toto je strašná tragédia, lebo veľa ľudí v našej krajine si to takto predstavuje.

V takomto pomýlenom skutkárstve ide o koncept podobný tomu, ktorý nachádzame v mnohých nekresťanských náboženstvách, v ktorých sú ľudia presvedčení, že všelijakými spôsobmi odriekania a rôznymi obradmi a meditáciami sa postupne očistia, zdokonalia a dosiahnu stav, v ktorom vo večnosti na súde obstoja pred Bohom, lebo ved' dosiahli métu a ocitli sa „nad čiarou“. Biblia však hovorí, že sme všetci pod čiarou (Rímskym 3:23), lebo Boh je svätý a aj od človeka chce dokonalosť. Preto ak ktokoľvek nemá úplnú svätosť, na súde pred Bohom neobstojí. Dokonalú svätosť však dáva len Pán Ježiš.

Ale o akých skutkoch potom Pán Ježiš v 2. verši hovorí? Kristus je jediný základ spasenia – ospravedlnení sme len skrze neho. Zároveň však Božie slovo oznamuje, že Duchom premenený život prinesie ovocie v podobe dobrých skutkov konaných z lásky a vďačnosti voči Bohu. Takto sa naplní, že v deň súdu skutky ľudí zjavia, do akej večnosti dôjdu. Ukážme teraz z Písma ešte i druhú skutočnosť. V Markovi 8:37 Boží Syn

vyriekol otázku: „*Lebo ved' aké výmenné dá človek za svoju dušu?*“, aby nám na ňu o kúsok ďalej v 10:45 sám odpovedal: „*Lebo ved' ani Syn človeka neprišiel nato, aby mu slúžili, ale aby slúžil a dal svoju dušu ako výkupné za mnohých.*“

Aj v týchto veršoch máme obraz toho, ako veľmi sme v našich hriechoch stratení. Žiadnym ľudským úsilím sa nám nepodarí zachrániť si dušu. Spravodlivé skutky nemám. Som hriešnik. Peniaze, zlato, bohatstvo – to u Boha neplatí, ved' je to on, ktorý vlastní celý vesmír. Známosti, privilégiá, vysoko postavení ľudia – ani to nič u Boha neznamená, lebo on vo svojom dokonalom charaktere nikdy neskriví právo. Čo teda dám ako výkupné za svoju dušu, keď sa objavím vo večnosti? Výkupné – to je nekonečne cenný život Božieho Baránka Krista.

Na túto prvotnú skutočnosť vykúpenia v Kristovi nadväzuje druhá, a to Boží súd nad ľudstvom a spôsob, akým prebehne. Vidíme ju napr. v Markovi 8:38: „*Lebo ktokoľvek by sa hanbil za mňa a za moje slová v tomto pokolení cudzoložnom a hriešnom, za toho sa bude aj Syn človeka hanbiť.*“

Môžeme povedať, že vo večnosti budú 2 skupiny ľudí. Jedni sa hanbili počas svojho života za slová Pána Ježiša, nevyznávali ho, nepriznávali sa k nemu, a tí nevojdú do večnosti. Budú to ich skutky, ktoré ich usvedčia z ich neviery v Krista, z toho, že ho zapierali, nehlásili sa k nemu a radšej sa oddávali hriechu.

Druhá skupina ľudí sa nehanbí a vo svojom živote vyznáva Pána Ježiša. Horvóí o ňom a je ochotná znášať posmech, opovrhnutie či odmietnutie – a tieto ich skutky, ako ovocie ich viery, sú me-

radlom, podľa ktorého v deň súdu bude zjavné, že vojdú do večnosti s Bohom.

V liste Galatským máme verše, ktoré cez analógiu z prírody demonštrujú, ako to funguje, že na záver kresťan vojde podľa svojich skutkov do večného života a neveriaci nekresťan vojde podľa svojich skutkov do večného zatratenia. „... *Lebo čokoľvek seje človek, to bude i žať. Lebo ten, kto seje v svoje telo, z tela bude žať porušenie; a ten, kto seje v Ducha, z Ducha bude žať večný život.*“ (6:7-8). Každý roľník vtedajších čias i súčasný farmár dobre vie, že môže zožať len to, čo zaseje. Nemôže zasiať burinu a čakať, že na leto zožne krásnu úrodu pšenice. Cesta kresťana je opísaná ako sejba v Ducha. Čo robí kresťan? Ako sa pripravuje na večnosť? Pripravuje sa na deň žatvy. Každý deň prináša ovocie viery, ovocie poslušnosti Pánovi, koná v súlade s Kristovou vôľou tak, ako ho Kristus zmocňuje. Ducha Svätého má len ten, kto uveril v Pána Ježiša. Čiže tí, ktorí sejú v Ducha, sú tí istí, ktorí veria v evanjelium – len tí sú Kristovi (Rímskym 8:9). Písmo týchto povzbudzuje: „*A činiac dobré neustávajte, lebo svojím časom budeme žať neumdlievajúci.*“ (Galatským 6:9).

Písmo varuje nás všetkých. Všetci sa musíme pýtať: *Demonštrujú moje skutky to, že skutočne duchovne žijem, alebo odkrývajú, že som mŕtvy? Poznám biblicky správne osobu Krista? Poznám jeho dokončené dielo?* On prv miloval. On dal seba samého. On zaplatil za všetky hriechy. On dáva hriešnikom nový život, ktorý prinesie ovocie dobrých skutkov.

Ján Šichula

Ako sa správať k ostatným

Jednou z kritík, ktorá je najčastejšie namierená na štáty a ich vlády, je skutočnosť, že používajú dvojaký meter. Takáto kritika je často oprávnená. Ale nie je tiež pravda, že takéto správanie je veľmi bežné aj u jednotlivca? V skutočnosti, nie je to tak, že sme všetci v tomto smere rozporuplní? Naša téma je: „Ako sa správať k ostatným.“

*Alebo kto je z vás človek, ktorý, keby ho jeho syn prosil o chlieb,
by mu dal kameň? Alebo aj keby ho prosil o rybu, či mu azda podá hada?!*

*Ak teda vy, súc zlí, viete dávať svojim deťom dobré dary,
o čo skôr dá váš Otec, ktorý je v nebesiach, dobré veci tým,
ktorí ho prosia! Všetko teda, čokoľvek by ste chceli, aby vám ľudia činili,
to aj vy im čiňte. Lebo to je zákon aj proroci.*

Matúš 7:9-12

Verš, na ktorý sa zameriame, býva označovaný niekedy ako „zlaté pravidlo“. *Všetko teda, čokoľvek by ste chceli, aby vám ľudia činili, to aj vy im čiňte.* Dokážete si predstaviť svet, v ktorom by všetci dodržiavali toto pravidlo? Neboli by žiadne vraždy, žiadne krádeže, žiadne cudzoložstvá, žiadne urážky, žiadne podvody, žiadne sebestvo, žiadna nespravodlivosť, žiadna netrepezlivosť, žiadna zlosť, a zoznam by mohol pokračovať ďalej. Skrátka, bol by to skutočne raj na zemi! Ale prečo to tak nie je? Čo bráni ľuďom, aby sa k iným správali tak, ako chcú, aby sa iní správali k nim? Biblická odpoveď na túto otázku je jasná a jednoduchá – sme hriešnici a jednou z hlavných charakteristík hriechu je sebestvo.

Ked' si máme vybrať medzi dávaním seba na prvé miesto a uprednostnením ostatných, máme tendenciu zvoliť si seba (pokiaľ „ostatní“ nie sú blízki priatelia či príbuzní). A ak aj uprednostníme

iného človeka, zvyčajne je to kvôli tomu, že je to pre nás nejakým spôsobom výhodné. Snáď chceme získať ich rešpekt alebo si myslíme, že druhá osoba sa bude cítiť nejakým spôsobom zaviazaná, alebo jednoducho chceme mať pocit bezúhonnosti. Ak sa zamyslíme nad niektorými problémami, ktoré existujú vo svete – ako problém chudoby, hladu a choroby – chceme, prirodzene, aby sa našli riešenia, ale nie také, ktoré by znamenali zníženie našej životnej úrovne. A predsa, toto jednoduché pravidlo – „*Všetko teda, čokoľvek by ste chceli, aby vám ľudia činili, to aj vy im čiňte.*“ – nie je voľbou vyhradenou pre tých, ktorí chcú byť obzvlášť zbožní; Boh ho uvádza ako požiadavku pre každého! Je to len jeden z praktických prejavov známeho učenia, „*miluj blížneho svojho ako seba samého*“. Ak skutočne milujete svojho blížneho, budete sa neustále snažiť nájsť spôsob, ako ho potešiť a robiť mu dobre.

Teda som si istý, že všetci veríme, že svet by bol oveľa lepším miestom, keby každý dodržiaval toto pravidlo, ale zároveň sa asi zhodneme na tom, že takéto podmienky nebudú nikdy existovať na zemi, ako ju poznáme. Pravidlo, ktorým sa riadi väčšina ľudí, je: „Chovaj sa k druhým tak, ako sa oni chovajú k tebe.“ Každý, kto sa takto nespráva, bude pravdepodobne označený za blázna alebo slabocha. Naša spoločnosť nás povzbudzuje k boju za naše práva, aby sme neboli pošliapaní a opustení. Je to otázka prežitia najsilnejšieho, zatiaľ čo slabí sú často nechani bokom a zabudnutí.

Všimnite si, že zlaté pravidlo je nielen negatívne, ale tiež pozitívne; nejde iba o to, aby sme nerobili blížnemu zle, ale aby sme mu robili dobre. Mnohí ľudia tvrdia, že nikomu neublížili, ale opäť, aj keď je to pravda, je to iba negatívna stránka tejto záležitosti. Skutočná otázka nie je „neublížil si druhým?“, ale skôr „robil si vždy všetko dobré, čo si mohol pre úžitok blížneho?“ Správal si sa k nim vždy tak, ako by si chcel, aby sa správali k tebe? Opakujem, nedokážeme splniť túto požiadavku kvôli hriechu a sebeckosti v našich srdciach, a predsa to Boh od nás požaduje.

Už som zdôraznil, že toto pravidlo nedokážeme dodržiavať z vlastnej sily. Pokiaľ sa človek cíti sebedomý a neohrozený, nemá v úmysle ani pokúsiť sa ho dodržiavať. Preto, napríklad, všetky rokovania a návrhy na odzbrojenie a riešenie svetovej chudoby prinášajú iba slabé výsledky, lebo koreň problému – hriech človeka – nebol zasiahnutý. Človeka ovláda zlo. Preto z dlhodobej perspektívy žiadna legislatíva nezvráti

situáciu k lepšiemu, veď zákony hovoria ľuďom, čo by mali robiť, ale nadávajú im silu to robiť.

Avšak, čo je nemožné u človeka, je možné u Boha. Musíme začať s Bohom. Všetky problémy vo svete sú dôsledkom toho, že človek nemá správny vzťah s Bohom. Človeka prikázania otravujú a odmieta ich dodržiavať, pretože je nahneván na Boha a nechce, aby Boh riadil jeho život.

Čo treba urobiť, aby sa napravila situácia, aby sa odstránilo nepriateľstvo medzi človekom a Bohom? Musí sa odstrániť príčina, inými slovami, musí sa vyriešiť problém hriechu. Preto Ježiš prišiel na svet a zomrel na kríži, aby priniesol pokoj a zmierenie medzi človekom a jeho Stvoriteľom. A ako sa to deje a vzťahuje na jednotlivca? Nadobúda to skutočný význam, keď Svätý Duch usvedčí človeka, že je hriešnik a potrebuje spasenie a zmierenie s Bohom. Duch Svätý spôsobí v človeku kvôli jeho hriechu hlboký žiaľ a smútok; Duch vyvolá túžbu zmeniť sa a dostať odpustenie. Potom ten istý Duch privedie k pokániu a viere v Spasiteľa. Keď sa toto stane, Duch Svätý začne prebývať v tej osobe, dá mu novú lásku k Bohu a túžbu robiť mu radosť.

Až potom, a iba potom, je možné, aby človek praktizoval zlaté pravidlo. Nemôžete robiť druhým to, čo by ste chceli, aby oni robili vám, ak ste oddelení od Boha, ale keď máte správny vzťah s Bohom, láska, ktorú máte k nemu, môže prerásť do lásky k blížnemu. Skutočne, je to Duch Svätý, ktorý dáva človeku túžbu a schopnosť žiť život v službe druhým. Preto v *Kázni na hore* je mo-

tivačným faktorom pre robenie dobra vždy vzťah človeka k Bohu.

Priateľu, už si si niekedy uvedomil sebeckosť svojho srdca? Už si bol niekedy zahanbený kvôli tomu, že si nebol schopný dodržiavať zlaté pravidlo? V prvom rade si musíš teda uvedomiť, že tvoje najväčšie zlyhanie nie je voči ľuďom, ale voči Bohu a jeho zákonom. Keď sa napraviš tvoj vzťah k Bohu, môžeš začať žiť život v službe jemu a tvojmu blížnemu. Nie je to náhoda, že skôr, ako Ježiš povedal ľuďom, aby milovali blížneho svojho, povedal im, aby milovali

Boha celým svojím srdcom, myslou, dušou a silou. Patríš k tým, ktorí prijali pravdu o svojom stave, konkrétne o tom, že si tiež sebecký hriešnik? Nepoprosíš teda Boha, aby sa nad tebou zľutoval?

Úžasná správa je, že Boh už prejavil svoju nesmiernu lásku voči sebeckým hriešnikom tak, že poslal svojho Syna, aby za nich zomrel. A ak sa k nemu obrátiš v pokání a viere, odpustí ti a dostaneš Ducha Svätého, aby ti pomohol začať robiť druhým to, čo chceš, aby oni robili tebe.

Michael Steedman

Informácie pre odberateľov a čitateľov

Edičný plán na ďalšie obdobie

Na redakčnom stole máme v príprave nasledujúce dve publikácie:

a) *„Materialistický a biblický pohľad na svet“* Publikácia je venovaná vysvetleniu podstaty týchto v našej kultúre dominujúcich svetonázorov. Sú v nej definované a jednoducho a zrozumiteľne vysvetlené základné pojmy ako *svetonázor, veda, viera, stvorenie, evolúcia a iné*. Objasňuje podstatu materializmu, jeho nefunkčnosť a nevyhnutnosť zlyhania, ako aj dilemu jeho zástancov. Uvádza biblický pohľad na podstatu a fungovanie vedy. Je v nej ukázaná spoľahlivosť a istota biblickej viery a evanjelia Pána Ježiša Krista.

Okrem iných sa v nej nachádzajú kapitoly ako: *Dva prístupy ku skúmaniu sveta. Východiská poznania stojaceho na materialistickom a biblickom svetonázore – vysvetlenie. Darwin a jeho učenie o pôvode druhov (historický pohľad). Darwinov úspech a zlyhanie jeho učenia. Čo sme sa učili a čo by sme mali vedieť. Aká je vo vede a materializme situácia dnes? Možnosti a hranice vedeckého poznania. Má veda odpovede na všetky otázky? Pôvod vedeckých zákonov. Zázraky z pohľadu vedy a Biblie. Poznanie dobra a zla – materialistický a biblický pohľad.*

b) *„Refuting Evolution“ („Odmietnutie evolúcie“)*. Je to publikácia od významného austrálskeho fyzikálneho chemika a kreacionistického vedca. Občianske združenie Solas vlastní právo na jej preklad a distribúciu.

Uvádzame z nej názvy niektorých kapitol: *Evolúcia a stvorenie, veda a náboženstvo, fakty a predsudky. Variácia a prirodzený výber vs. evolúcia. Chýbajú články. Evolúcia vtákov? Evolúcia veľrýb? Ľudia: obraz Boha alebo pokročilé ludoopy? Ako stará je Zem?* a iné.

Obe publikácie považujeme za potrebné a užitočné v našom prostredí. Ide v nich o vysvetlenie podstaty materialistického svetonázoru a o jeho fundovanú odbornú kritiku. Takáto literatúra na našom domácom knižnom trhu chýba. Publikácie plánujeme vydať a distribuovať ich ako prílohy všetkým odberateľom časopisu *Solas* ešte v tomto roku. Naplnenie tohto edičného zámeru, ako sme už písali v predchádzajúcom čísle, je však limitované finančnými prostriedkami, ktorými budeme disponovať. Obe publikácie sú vhodné na osobnú alebo evanjelizačnú službu. Môžete ich poskytnúť svojim priateľom, príbuzným alebo známym. V prípade záujmu zborov, spoločenstiev alebo jednotlivcov môžeme zabezpečiť tlač požadovaného množstva výtlačkov.

Vedenie občianskeho združenia

Neprehliadnite!

V prípade, že Vám časopis na Vašu adresu prestane prichádzať a Vy máte záujem o jeho ďalší odber, informujte o tom vedenie občianskeho združenia na adrese: „redakcia.solas@solas.sk“; prostredníctvom kontaktného formulára nachádzajúceho sa web stránkach „<http://www.solas.sk>“; „<http://casopis.solas.sk>“ alebo listom na poštovú adresu: „Solas o. z., P. O. Box 76, 010 07 Žilina 7“. Nezapodíajte pritom uviesť svoje plné meno, poštovú adresu a telefónne číslo. Časopis *Solas* je distribuovaný spravidla v prvej dekáde mesiacov *marec, jún, september* a *december*.

Vedenie občianskeho združenia

Solas číslo 35, 10. ročník, leto 2017

Časopis *Solas* vydáva občianske združenie Solas, Smreková 11, 010 07 Žilina 7.
IČO: 42064619. Je evidovaný Ministerstvom kultúry SR pod číslom EV 22/08.

Vychádza štyrikrát do roka.

Je nepredajný. Odberateľom ho zasielame bezplatne.

Číslo 35 vyšlo 2. júna 2017 v náklade: 2 550 ks.

Tlač: Alfa print, s. r. o. Martin, www.alfaprint.sk

Žiadosti o zaradenie do zoznamu odberateľov pošlite na poštovú alebo e-mailovú adresu redakcie.

Dobrovoľné finančné príspevky a dary môžete posilať na účty:

Z územia Slovenska: VÚB Žilina, číslo účtu: SK080200000002486916455;

Z Českej republiky: Poštovní spořitelna, číslo účtu: 247761864/0300

Zo zahraničia: Číslo účtu v tvare IBAN: SK080200000002486916455,
SWIFT: SUBASKBX; VÚB, Mlynské nivy 1, SK 829 90 Bratislava 25, Slovakia.

Fotografie: Imrich Fülöp (obálka str. 3), Redakcia *Solas*

Zodpovedný redaktor: Drahoslav Vajda, <http://drahoslav.solas.sk>

Adresa redakcie: Redakcia *Solas*, P. O. Box 76, 010 07 Žilina 7

tel.: +421 948 444 155

e-mail: redakcia.solas@solas.sk; solas@solas.sk
www.solas.sk; casopis.solas.sk; blog.solas.sk

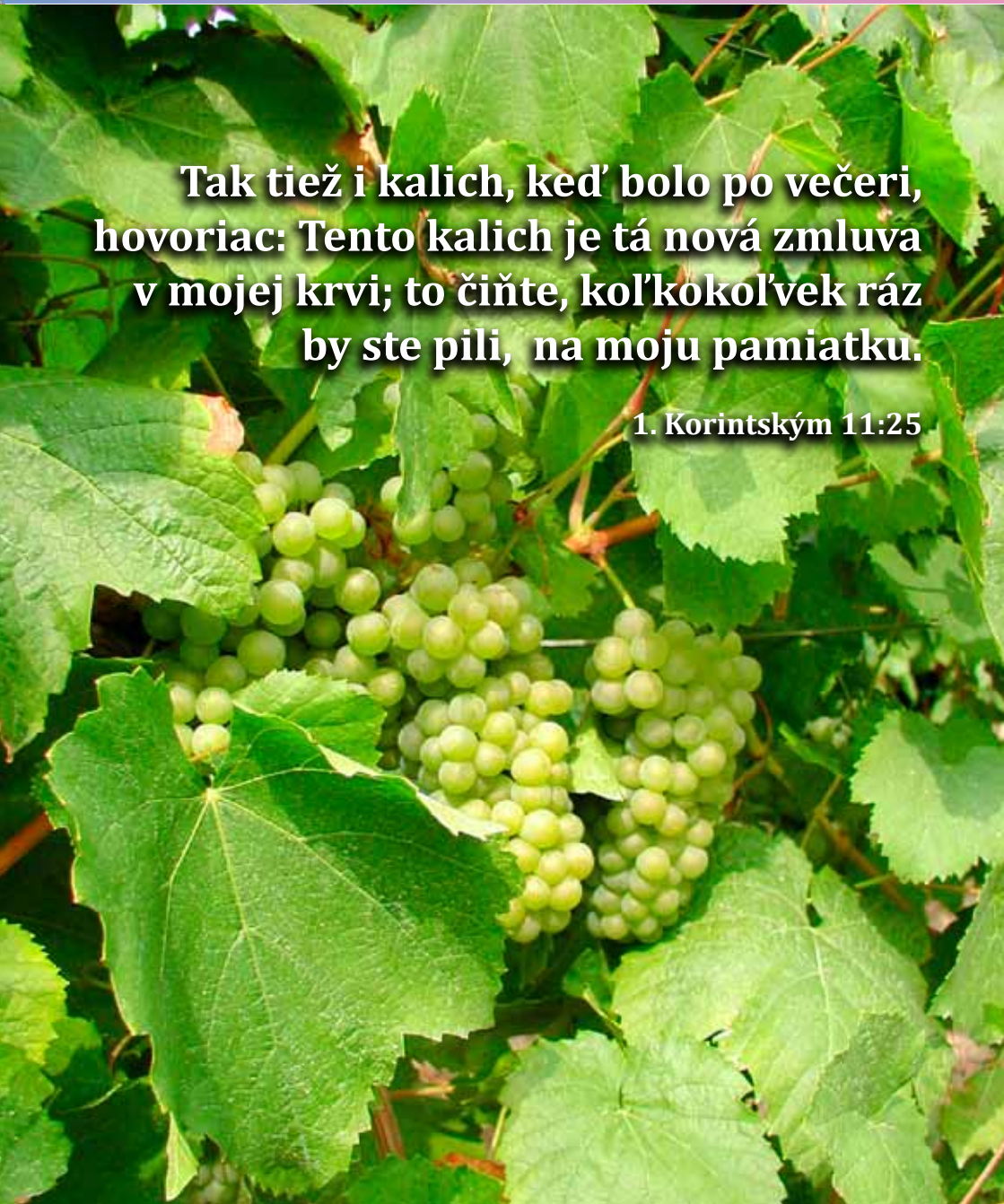
ISSN 1337-883X

SOLA SCRIPTURA
SOLUS CHRISTUS
SOLA GRATIA
SOLA FIDE
SOLI DEO GLORIA

**Tak tiež i kalich, keď bolo po večeri,
hovoriac: Tento kalich je tá nová zmluva
v mojej krvi; to čiňte, koľkokol'vek rás
by ste pili, na moju pamiatku.**

1. Korinským 11:25

Jedine Bohu patří sláva

Časopis Solas je, alebo sa môže stať, aj vašim časopisom.
Čítajte a rozširujte ho. Prispievajte svojimi článkami, svojím svedectvom.
Podporujte ho modlitebne, podporujte ho finančne.

www.solas.sk